

STENTEVANG

BØRNEHAVE OG VUGGESTUE

DEN STYRKEDE PÆDAGOGISKE LÆREPLAN

DET FÆLLES PÆDAGOGISKE GRUNDLAG
OG DE SEKS LÆREPLANSTEMAER

2020-2022

Udgivet 17. marts 2021 - 1. udgave

Indledning.....	4
Lovgivningsgrundlaget.....	5
Bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold i seks læreplanstemaer	5
Beskrivelse af Stentevang børnehave og vuggestue.....	7
Vuggestuen:	7
Børnehaven:	7
Vores værdier/værdigrundlag.....	7
Anerkendelse - <i>at blive set, hørt og mødt, lige der hvor du er.</i>	7
Fællesskab - du er ikke alene	7
Trivsel - <i>tryghed</i>	8
Ejerskab - <i>vi tager ansvar som giver os ejerskabsfølelse</i>	8
Det fælles pædagogiske grundlag	8
Barnesyn	9
Eksempel på praksis - behov for ro og genkendelighed - vuggestue	9
Dannelse/social dannelse og børneperspektiver	9
Eksempel på praksis - 4 ældste stjerner på tur - Børnehaven	10
Legen	12
Eksempel fra praksis - Ninjaleg - Børnehaven.....	12
Læring.....	13
Eksempel på praksis - Maskingruppen - Børnehaven	13
Eksempel på praksis: Pigerne fandt insekter - Børnehaven	13
Børnefællesskaber.....	14
Eksempel på praksis: Gåtur - Vuggestuen	14
Eksempel på praksis: Social opmærksomhed -Børnehaven	14
Pædagogisk læringsmiljø	15
Eksempel på praksis - Blæsevej, drager og science - Børnehaven	15
Eksempel på Praksis - Pædagogiske rutiner som læringsmiljø - Vuggestuen	15
Forældresamarbejde	16
Eksempel på Praksis - Forældresamarbejde i troldegruppen - Børnehaven.....	16
Eksempel på praksis - Vandreposeprojektet i overgangsgruppen - Børnehaven/Vuggestuen.....	17
Børn i udsatte positioner	17
Eksempel på Praksis - Når det bliver svært at overskue - Børnehaven	18
Sammenhænge i overgange	19
Eksempel på Praksis: Overgangsgruppen vuggestuen og børnehaven	19
Eksempel på praksis: Overgange fra troldegruppe til skole - Børnehaven	19
Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø	20
Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?.....	21
De seks læreplans temaer	22
Alsidig personlig udvikling	23
Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?	23

Det æstetiske, fysiske og psykiske børnemiljø.....	24
Social udvikling.....	25
Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?	25
Det æstetiske, fysiske og psykiske børnemiljø.....	26
Kultur, æstetik og fællesskaber	27
Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?	27
Det æstetiske, fysiske og psykiske børnemiljø.....	28
Natur, udeliv og science	29
Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?	29
Det æstetiske, fysiske og psykiske børnemiljø.....	30
Krop, sanser og bevægelser	31
Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse? ..	31
Det æstetiske, fysiske og psykiske børnemiljø.....	32
Kommunikation og sprog.....	33
Det æstetiske, fysiske og psykiske børnemiljø.....	34

Unikke børn i unikke daginstitutioner.

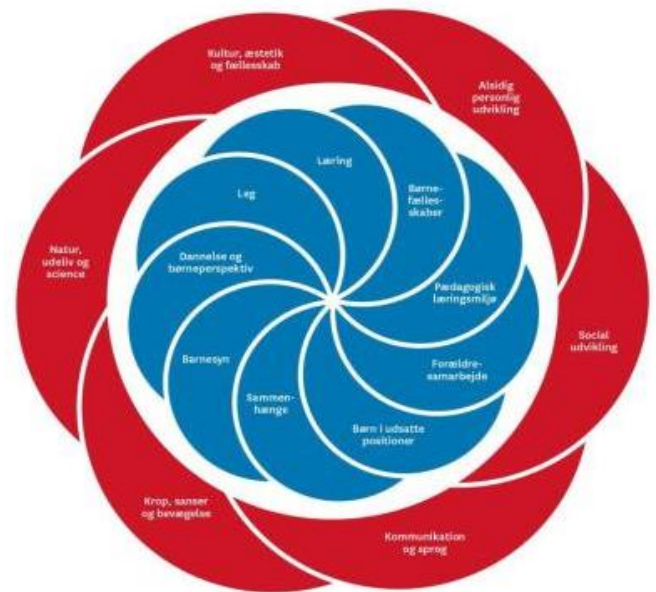
Børn er forskellige i alder, i køn, i udseende, i vaner, i drømme, i interesser, i behov, i kultur - men ens i ønsket om at have et godt og trygt liv hvor de kan lege, lære, udvikle sig og dannes.

Baggrunden for ny dagtilbudslov, som trådte i kraft d. 1. juli 2018, er en politisk aftale; Stærke dagtilbud - alle børn skal med i fællesskabet, indgået i juni 2017: Aftalen handler om et kvalitetsløft på dagtilbudsområdet med et særligt fokus på tre hovedtemaer:

- Øget fleksibilitet og frit valg for børnefamilier
- Bedre læring og trivsel for alle børn og et sammenhængende børneliv.
- Høj kvalitet gennem faglighed og tydelig ledelse.

De centrale temaer realiseres gennem dagtilbudsloven og den styrkede læreplan.

Den pædagogiske læreplan omfatter mange nye elementer, bl.a. et fælles pædagogisk grundlag (det blå i blomsten til højre) etablering af læringsmiljøer hele dagen, etablering af evalueringskultur, sammenhænge i overgange, samarbejde med lokalsamfundet m.m.

De 6 læreplanstemaer (det røde i blomsten til højre) er opdateret fra tidligere.

I den pædagogiske læreplan beskrives det teoretiske gennem dagligdagens praksis.

Ifølge Dagtilbudsloven er personalets kerneopgave at fremme børns trivsel, udvikling, læring og dannelse.

Det gøres gennem trygge og pædagogiske læringsmiljøer, hvor legen er grundlæggende, barndommen har værdi i sig selv, og det pædagogiske læringsmiljø skal tage udgangspunkt i et børneperspektiv, uanset om der er tale om de daglige rutiner, børneinitierede aktiviteter eller voksen planlagte forløb. Begreberne uddybes længere nede i vores dokument. Dette dokument er tænkt som en ramme for at sikre, at vi kommer omkring de temaer, vi er forpligtiget på som daginstitution, men også til at give et billede af det betydningsfulde arbejde, der udføres i Stentevang børnehaven og vuggestue.

Arbejdet med den styrkede pædagogiske læreplan skal være fuldt implementeret d. 15. september 2020

GOD LÆSELYST

I medfør af § 8, stk. 9, i lov om dag-, fritids- og klubtilbud mv. til børn og unge (dagtilbudsloven), jf. lovbe- kendtgørelse nr. 748 af 20. juni 2016, som ændret ved lov nr. 554 af 29. maj 2018, fastsættes:

Børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i dagtilbud

§ 1. Den pædagogiske læreplan, jf. dagtilbudslovens § 8, udgør rammen for dagtilbuddets arbejde med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Stk. 2. Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag. Det fælles pædagogiske grundlag består blandt andet af elementer som barnesyn, dannelse, leg, en bred læringsforståelse, børnefællesskaber m.v., jf. dagtilbudslovens § 8, stk. 2, og skal kendetegne det pædagogiske læringsmiljø, barnet møder dagen igennem i dagtilbuddet.

Stk. 3. Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges inden for og på tværs af seks pædagogiske læreplanstemaer, jf. §§ 3, 5, 7, 9, 11 og 13, hvor hvert tema er nærmere beskrevet i et bilag. De seks læreplanstemaer indeholder en række overordnede elementer, jf. bilag, som børn i dagtilbud skal møde i det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet. Det besluttes lokalt, hvordan de overordnede elementer konkret omsættes organisatorisk og pædagogisk i det pædagogiske læringsmiljø i hverdagen.

Stk. 4. Det pædagogiske læringsmiljø skal ligeledes tilrettelægges inden for to pædagogiske mål for hvert læreplanstema, hvor de pædagogiske mål beskriver sammenhængen mellem læringsmiljøet og børnenes læring, jf. §§ 3, 5, 7, 9, 11 og 13.

Stk. 5. Det pædagogiske læringsmiljø skal inddrage hensynet til børnenes alder, forskellige forudsætninger og børnegruppens sammensætning.

Læreplanstema nr. 1: Alsidiig personlig udvikling

§ 2. Det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet skal, jf. dagtilbudslovens § 8, stk. 4, understøtte børns alsidi- ge personlige udvikling, jf. bilag 1.

§ 3. Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet alsidiig personlig udvikling skal tage udgangspunkt i be- skrivelsen af temaet, jf. bilag 1, og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år, som er følgende: 1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hin- anden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet

alder, køn, social og kulturel baggrund.

2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte sam- spil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situa- tioner, der kræver fordybelse, vedholdenhed og priori- tering.

Læreplanstema nr. 2: Social udvikling

§ 4. Det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet skal, jf. dagtilbudslovens § 8, stk. 4, understøtte børns socia- le udvikling, jf. bilag 2.

§ 5. Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet social udvikling skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet, jf. bilag 2, og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år, som er følgende:

- 1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
- 2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fæl- lesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Læreplanstema nr. 3: Kommunikation og sprog

§ 6. Det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet skal, jf. dagtilbudslovens § 8, stk. 4, understøtte børns kom- munikation og sprog, jf. bilag 3.

§ 7. Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet kommunikation og sprog skal tage udgangspunkt i be- skrivelsen af temaet, jf. bilag 3, og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år, som er følgende:

- 1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
- 2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Læreplanstema nr. 4: Krop, sanser og bevægelse

§ 8. Det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet skal, jf. dagtilbudslovens § 8, stk. 4, understøtte børns læ- ring i relation til krop, sanser og bevægelse, jf. bilag 4.

§ 9. Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet krop, sanser og bevægelse skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet, jf. bilag 4, og to pædagogiske

mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år, som er følgende:

1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.

2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Læreplanstema nr. 5:

Natur, udeliv og science

§ 10. Det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet skal, jf. dagtilbudslovens § 8, stk. 4, understøtte børns læring inden for natur, udeliv og science, jf. bilag 5.

§ 11. Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet natur, udeliv og science skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet, jf. bilag 5, og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år, som er følgende:

1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.

2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Læreplanstema nr. 6:

Kultur, æstetik og fællesskab

§ 12. Det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet skal, jf. dagtilbudslovens § 8, stk. 4, understøtte børns læring inden for kultur, æstetik og fællesskab, jf. bilag 6.

§ 13. Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet kultur, æstetik og fællesskab skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet, jf. bilag 6, og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år, som er følgende:

1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.

2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier. Ikrafttræden

§ 14. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. juli 2018.

Lovgivningsgrundlaget er fra udgivelsen "[Den styrkede pædagogiske læreplan - Rammer og indhold](#)".

Her vil I kunne læse mere om de seks læreplanstemaer samt de ni elementer i det fælles pædagogiske grundlag.

BESKRIVELSE AF STENTEVANG BØRNEHAVE OG VUGGESTUE

Stentevang er en privat integreret daginstitution, med børn i alderen 9 mdr. til 6 år. Vi har til huse i den nordlige ende af Ringe med kort afstand til skov, idrætsplads og bylivets øvrige muligheder.

VUGGESTUEN:

I vores vuggestue har vi plads til 13 børn i alderen ca. 9 mdr. til 2,11 år. Den måned børnene bliver 2,11 år flytter de i børnehaven. Inden da deltager vuggestuens ældste børnegruppe i en "overgangsgruppe" med de yngste i børnehaven samt har jævnlige besøg i børnehaven - en gruppe, der løbende er fokus på, og er helt på barnets præmisser. Denne overgangs proces sker i samarbejde med forældrene.

BØRNEHAVEN:

I vores børnehave er der plads til 45 børn i alderen 2,11 år indtil det år, de fylder 6 år. Det år de fylder 6 år, skal barnet starte i forårs SFO d. 1. april.

Børnehaven er delt på to stuer, pingvinstuen og søløvestuen, det er hovedsageligt i samlinger stuerne er opdelt, da det ellers er én hel stue. På begge stuer er børnene samlet uanset alder, da vores filosofi er, at børnene lærer af hinandens forskellige aldre samt de lærer at passe på hinanden.

Stentevang børnehave og vuggestue har en grøn profil. Vi har i de sidste 10 år haft friluftsrådets grønne flag flagrende i vores flagstang. Vi har i alle årene arbejdet med at være miljøbevidste og værne om naturen.

Vi arbejder ud fra den anerkendende tankegang og møder børn og familier, der hvor de er i livet. Vi tror på, at et godt sted at være, er et godt sted at lære. Vi tager derfor alle ansvar for, at Stentevang er et rart sted - både for børn og voksne.

VORES VÆRDIER/VÆRDIGRUNDLAG

Vores værdier i Stentevang er drøftet og udformet af personalegruppen og ledelsen. Efter vores drøftelse kom der 4 hovedelementer frem, der er grundlaget for vores værdier, nemlig:

ANERKENDELSE, FÆLLESSKAB, TRIVSEL OG EJERSKAB.

ANERKENDELSE - AT BLIVE SET, HØRT OG MØDT, LIGE DER HVOR DU ER.

Vi møder andre mennesker med åbent sind, og vi ser barnets følelser og hjælper med at disse bliver udtrykt på en hensigtsmæssig måde. Vi anerkender vores forskellige relationer til børnene og bruger det som arbejdsredskab, f.eks. ved at lave et sceneskift, hvis en situation er blevet fastlåst.

Vi har tillid til, at der er en årsag til barnets handling/reaktion og anerkender det.

Alle er værdifulde, små og store. Vi ser børnene, forældrene og hinanden som unikke og behandler alle ud fra individuelle behov. Vi anerkender hinandens, børnenes og forældrenes forskelligheder, deres oplevelser, vilkår og vinkler.

Vi reflekterer over konstruktiv kritik. Sidst men ikke mindst så anerkender vi hinandens arbejde.

FÆLLESSKAB - DU ER IKKE ALENE

Vi har i vores dagligdag meget fokus på fællesskabet, på at lære vores børn at være en del af fællesskabet og at tage ansvar i og for fællesskabet. Vores børn tager ansvar ved f.eks. at klargøre til måltiderne, hvor de skiftes til at dække bord til deres kammerater.

Vi ser hver dag på, hvem vi mangler i gruppen. Vi har interesse for hinanden. Vi skaber aktiviteter, der styrker fællesskabet og tager vare på hinanden. Vi tænker i børnefællesskaber og tænker det ind i legen og relationen/ven-skaberne.

Vi tænker, at det er en styrke, at vi i vores hus skiftes til at være ansvarlige for de forskellige grupper. Sammen med forældrene har vi et fælles ansvar for børnene, og de bruger os som sparring.

TRIVSEL - TRYGHED

I vores hus er der plads til forskellighed. Vi udviser respekt og anerkendelse for, at man er, som man er, og at det er godt nok. Det er en forudsætning, at børn og deres voksne er i trivsel for at kunne udvikle sig i fællesskabet. Vi voksne er rollemodeller, og vi er dem, der skal vise, at det er værdifuldt at turde fejle og at kunne give ærlige svar, at turde tale om det, der er svært.

Vi ønsker et miljø, hvor alle trives. Dertil bruger vi bl.a. mobbekufferten som redskab til at udvikle børnenes sociale færdigheder, som skal være medskaber af trivsel og tryghed. Det skal være en glæde for både børn og voksne at komme i Stentevang børnehave og vuggestue.

EJERSKAB - VI TAGER ANSVAR SOM GIVER OS EJERSKABSFØLELSE

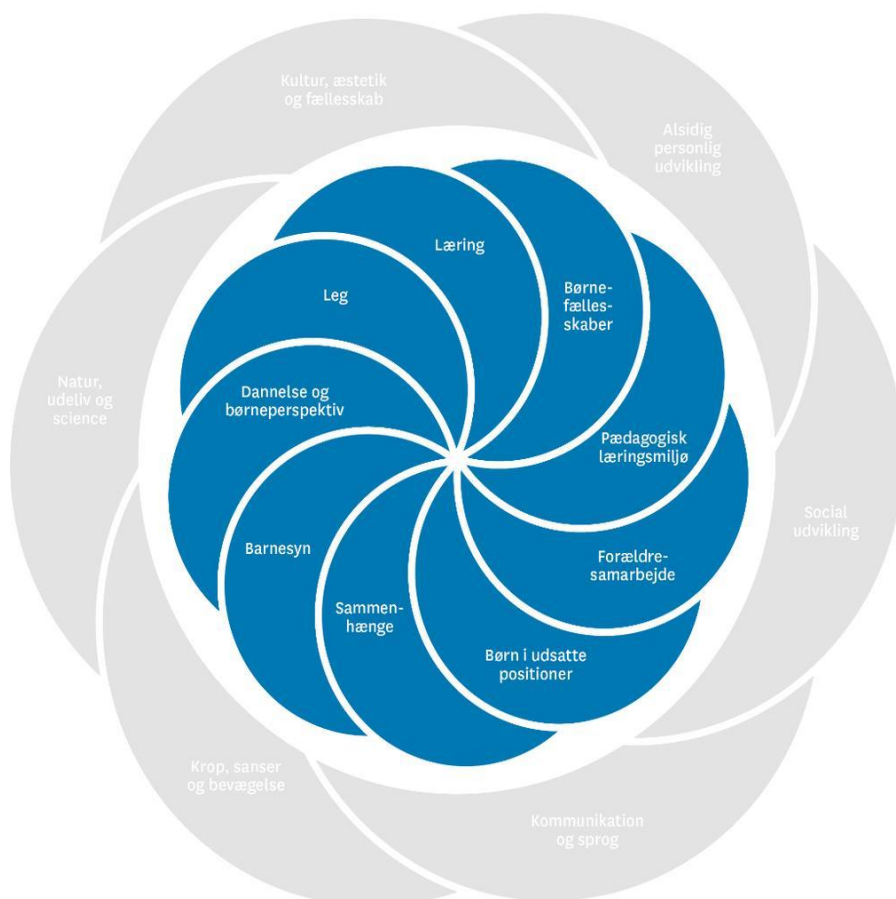
Når man starter i Stentevang, som personale eller familie, er det en vigtig del for os, at man har/tager ejerskab for vores sted. På denne måde kommer vi hinanden tættere og tager ansvar for udvikling af stedet.

Alle i personalegruppen har indflydelse på indholdet af vores dagligdag. Med interesse og engagement løses de mange praktiske opgaver, de planlagte aktiviteter såvel som de mere uforudsigelige udfordringer vi står overfor. Det er et fælles ansvar at vores samarbejde med hinanden er godt, og fyldt med faglighed, humor, omsorg. Det har stor betydning, at vi som personale har ejerskab for vores sted. Vi er stolte af vores arbejde, vi kan stå inde for det vi laver og det Stentevang står for.

DET FÆLLES PÆDAGOGISKE GRUNDLAG

Dagtilbudslovens § 8 stk. 3

Vores pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i pædagogiske grundlag og skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed vi arbejder med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse.

BARNESYN

I Stentevang værner vi om børns ret til at være børn, til at være forskellige og til at udvikle sig i forskelligt tempo samt til at have indflydelse på sit eget liv. Vi oplever børn som ærlige og oprigtige, og vi tror på, at de altid gør det bedste, de kan. Vi tror på, at børn kan føre/lede vi voksne på rette vej. Vores tilgang til børnene er, at de er kompetente og skal ses og tages alvorligt. Vi arbejder med en anerkendende tilgang til de mennesker, vi er sammen med - store som små.

Vi tilstræber at give alle børn lige muligheder, derfor møder vi dem forskelligt. Hvert enkelt menneske er unikt og udvikler sig gennem de relationer, det indgår i og de sammenhænge, det bevæger sig i.

Vi er nysgerrige, engagerede og opmærksomme i forhold til det enkelte barn og dets livsvilkår.

Vi møder barnet med nærhed, omsorg og oprigtig interesse. Det er det pædagogiske personales ansvar, at børnene færdes i og udvikler sig i rammer, der er båret af faglighed, tryghed, nærvær og anerkendende, kærlige relationer.

EKSEMPEL PÅ PRAKSIS - BEHOV FOR RO OG GENKENDELIGHED - VUGGESTUE

En dag i vuggestuen havde vi en situation, hvor en dreng havde haft indkøring i børnehaven hele formiddagen og efter hans middagslur, styrede han direkte mod togbanen. Da alle børnene var stået op, var det tid til at spise eftermiddagsmad ved bordene, men det var rigtig svært at løsrive ham, da han var fordybet i sin leg. Med aftale om, at han efter sin eftermiddagsmad kunne lege med togbanen, fik jeg ham overtalt til at få lidt mad sammen med sine venner.

Da vi havde spist, gik han direkte ned og legede med tog. De voksne lavede en aftale om at gå på legepladsen den eftermiddag, da børnene var stået tidligt op og vi derfor havde god tid til at komme i tøjet. Den aftale var drengen naturligvis ikke med på, for han ville jo stadig gerne lege med togbanen, ligesom han var blevet lovet. For at tilgodese hans behov for at fordybe sig i en leg, fik han lov til at blive inde og lege med togbane mens en voksen gik og ryddede op på stuen, og den anden var på legepladsen med resten af børnegruppen. Da den voksne var ved at være færdig med at ordne stuen, havde drengen fået stillet sit behov og var faktisk gået fra togbanen. Så var han klar til at komme udenfor til sine venner.

Ovenstående eksempel handler om at tage barnet alvorligt. Her ser vi et barn, som havde behov for ro og fordybelse, efter en formiddag med fart på i børnehaven. Der er meget nyt at forholde sig til, når man pludselig bevæger sig fra vuggestue til børnehave, og det eneste han havde behov for lige dér efter sin lur, var det genkendelige og trygge. Det havde vi mulighed for at tilgodese. Og han viste selv tegn på, at han var klar til at komme med ud, da han ikke længere legede med togbanen.

DANNELSE/SOCIAL DANNELSE OG BØRNEPERSPEKTIVER

Som mennesker tilegner vi os værdier, viden og færdigheder til gavn for den enkelte og for fællesskabet.

Vi ved, det sker gennem mødet med andre mennesker og viden om den verden, vi er en del af.

I Stentevang har det pædagogiske personale ansvar for at åbne verdenen for og med børnene, i et samarbejde med børnenes forældre.

Dannelse er vejen til, at børnene bliver hensynfulde, kritiske og demokratiske medborgere. Vi ser en stimulering af de basale behov som mad og drikke, omsorg, tillid, tryghed og nærvær danne grobund for barnets nysgerrighed på verdenen og dermed udvikling og dannelse.

Vi tror på, at børn har brug for positive forventninger, anerkendelse, tillid og passende udfordringer for at kunne udvikle sig.

Børn skal høres og tages alvorligt som led i starten på deres dannelsesproces og demokratisk forståelse. Barnet skal inviteres til at være aktiv deltagende og være medskabere af sin egen læringsproces.

Børnene er omdrejningspunktet for planlægning af alt det pædagogiske arbejde.

Børnene er vores kerneopgave. Vi tager børnenes stemmer alvorligt, og prioriterer, at børn har indflydelse på den

dagligdag, som de har sammen med os. Børn skal kunne indgå i forskellige fællesskaber, men også have mulighed for at træffe individuelle valg, og styrkes i troen på egen formåen, og værdi som menneske.

Vi inddrager børnenes perspektiver i handling, gennem dialog og pædagogiske observationer. Vi følger børnenes spor i forhold til omgivelserne at legen finder sted, hvor optaget de er samt deres trivsel.

I praksis oplever børnene at kunne påvirke egen dagligdag f.eks. gennem leg, planlægning og valg af aktiviteter.

DEMOKRATI:

At have mest mulig indflydelse på eget liv. I Stentevang kommer demokrati til udtryk ved at børnene er medbestemmende ift. bl.a. aktiviteter. Vi arbejder med at børnene får en forståelse for hinanden og hinandens forskelligheder og behov. Vi støtter børnene i at samarbejde og stadig bibeholde sin integritet - kompromisets svære kunst. Vi arbejder med mentalisering og betydningen af at kunne sætte sig i en andens sted (empati). Planlagte aktiviteter kan tages op i plenum og ændres, At følge børnenes spor og at kunne vælge til og fra.

LIGESTILLING:

En stor del af barnets dannelsesproces handler også om ligestilling. I vuggestuen er der fokus på at uanset om man har et sprog eller ikke, så har man en stemme. Dette bruges bl.a. når der skal vælges sang i sangkufferten i vuggestuen.

Vi arbejder med at støtte op omkring børnenes legerelationer på tværs af køn og alder. Bl.a. går både drenge og piger Luciaoptog i børnehaven. I Stentevang har vi aldersintegrerede stuer, da vi ved, at alle har noget at byde ind med.

SOCIAL DANNELSE:

Social dannelse sker også i mødet med andre mennesker samt hvordan vi agerer i mødet.

Dannelse er vejen til at børnene bliver hensynfulde, kritiske og demokratiske medborgere. De lærer at vente på tur og at kunne udsætte sine egne behov til gavn for fællesskabet. Vi hilser og siger godmorgen til hinanden og farvel og tak for i dag, når vi går hjem. Vi holder bordskik og har en god madkultur der sluttet af med at man siger; "tak for mad".

Vores omgangstone i huset er anerkendende og vi snakker ordentligt til hinanden og om hinanden, store som små, børn som voksen. Vi respekterer vores forskelligheder og at der kan være forskellige behov for at trives i vores hverdag.

KARAKTERDANNELSE

Karakterdannelse er at overtage en række dyder, normer og værdier og gøre dem til sine egne. Det er dyder som empati, vedholdenhed og ansvar. Det er at opføre sig ordentligt og at være ordentlig.

I Stentevang har vi skabt en kultur af normer og rammer, som vi i vores daglige arbejde, vil hjælpe børnene med at leve op til. Vi hjælper børnene med at være vedholdende og udholdende, ved at udfordre dem med opgaver, som er indenfor deres rækkevidde af, hvad de magter. Eksempelvis kræver det nogle gange, at man lige presser sig selv lidt mere, for at kunne gå hele vejen til og fra Præsteskovene, selv om man synes, at nu var der ikke flere kræfter tilbage.

Ved at hjælpe børnene til at finde frem til egen selvforståelse og tro på sig selv, styrker vi karakterdannelsen.

EKSEMPEL PÅ PRAKSIS - 4 ÆLDSTE STJERNER PÅ TUR - BØRNEHAVEN

Personalet tilknyttet gruppen bestående af mellemgruppen (ældste stjerner) har drøftet og udvalgt en dreng og pige fra hver af stuerne. De voksne har en gisning om, gruppen indbyrdes vil have en dynamik, som vil gavne og udvikle relationerne blandt de fire børn. Vi er ligeledes nysgerrig på om 2 dage på tur vil gøre, at de fire børn skaber kontakt til hinanden og som ønsket styrker legerelationer på tværs af stuerne.

Vi forberedte børnene ved at lave et print med billede af gruppen: billede og navn af de 4 børn, et "gåtur" pikto-gram, billede af den voksne samt ugenummer og ugedage. Dette print blev sat op på tavlerne i hver garderobe, så børnene og forældre kunne se børnene skulle på gåtur.

Tanken bag denne tur var først og fremmest styrke relationerne børnene imellem. Det skulle være et forløb, hvor børnene fik lov til at vælge indhold og sammen finde frem til hvordan de skulle blive enige og sammen finde løsninger. Den voksnes rolle var at vejlede og mægle lidt undervejs.

Gruppen fik lov til at vælge mellem tre valgmuligheder, hvor vi skulle gå hen og hvad vi evt. skulle have med. De fik valget imellem den lille plæne tæt på Stentevang, fodboldbanen eller "Lunden".

De blev enige om at starte med at spille bold på fodboldbanen og efterfølgende tage på opdagelse i Lunden. Der blev også spurgt om vi kunne have madpakke med på turen - dette var desværre ikke muligt pga. dagens andre planer.

Gruppen fordelte selv gåmakker, hvor søløverne havde lavet aftale på forhånd. Drengen på Pingvinstuen gav udtryk for gerne at ville gå med drengen fra Sølovestuen. Vi drøftede situationen og aftalte, at vi på vejen tilbage kunne gå pige/pige og dreng/dreng sammen. Pingvinstuen gik forrest til fodboldbanen.

Undervejs til fodboldbanen gav de udtryk for, at det var skønt at gå i en stille gruppe.

Da vi kom til banen, gik de straks i gang med at spille bold - alle mod alle. Siden gik de på opdagelse omkring kunststofbanen og vi kom naturligt hen til Lunden, De førte an med hvilken vej vi skulle, men deres nysgerrighed gjorde, at vi endte ved atletikbanen. Her troede de, at kuglestødsbanen var en trampolin (cirkelformet underlag med højt net omkring). De opdagede også sandgraven og tilløbsbanen til spring og madrassen til stangspring. Video optaget af løbet på tilløbsbanen. Vi gik hen med noget skrald, vi fandt på banen. Ved skraldespanden, sad tre ældre skolepiger på taget af fodboldskuret. Børnene ville gerne vide, hvordan pigerne var kommet derop - og de var søde at vise hvordan.

Vi kom frem til Lunden. De gik på opdagelse som gruppe, så sig omkring kiggede på træernes forskellige størrelser. Nu kunne vi mærke at sulten kom, og det var tid til at gå hjem. Så faldt snakken på hvem der så skulle gå forrest, drengene eller pigerne. De forsøgte at komme frem til en løsning selv, men holdt fast på at de hver især selv skulle. Så de gik med til at lade rimet "okker, gokker" løse uoverensstemmelsen, og aftalte den modsatte gruppe så kunne gå forrest hjem dagen efter. På stierne kom pigen fra sølovestuen til at fortælle, at den anden sti gik hjem til hendes hus og hun kendte en vej til en stor legeplads. Den ville vi gerne se dagen efter og pigen ville gerne at vise os vejen.

Næste morgen bliver jeg gjort opmærksom på at tre af børnene fra gruppen havde leget samme lige siden de kom tilbage. Efter frugt-samling kom vi igen afsted og begav os på den lange vej mod legepladsen. Vi var alle spændte på om pigen kunne finde den. Det lykkedes heldigvis, og vi testede mange at redskaber. To af børnene genkendte ligeledes legepladsen- Den ene vidste hvor hans hjem/hus lå i forhold til pladsen - og han ville rigtig gerne vise os den. Vi forsøgte at gå derhen men pga. stien stoppede ved en stor trafikeret vej, måtte vi nøjes med at se huset på afstand, selvom det ville have været sjovt at komme helt frem.

Så vi vendte snuden hjem og tog en smutvej på stierne (den voksen viste vej). Her kom vi forbi fjernvarmerenoveringsprojekt på et af vængerne. Vi så arbejderne, hullerne og deres maskiner, og fik en skøn snak om projektet og processerne i sådan et renoveringsprojekt - at alle arbejderne var gode til hver sin ting og de sammen hjalp hinanden for at kunne løse opgaven. Vi tog et billede foran en minigraver og lavede også et fjollefoto.

Efter en god frokost og lidt fri leg på dag to samles gruppen for at udvælge billeder til deres mappe/dokumentation. Her blev der digtet fjolleord, men alle var ikke enige om ordlyden. Her opstod dilemmaet hvorvidt demokratiet (tre imod en) skulle bestemme ordlyden på teksten eller et kompromis skulle indgås overfor den ulykkelige. De tre blev enige om at fjerne fjolleordet, så alle var glade.

Det har været en rigtig spændende aktivitet at følge, hvor gruppen kom omkring mange interesse- og taleemner på gåturene. De var nærværende, mærkede sig selv i forhold egne behov/lyst (ønsker, sult eller e. træthed) De var arrangeret i at deltage i valgene, de var gode til at lytte til hinanden, gode til at aftale og overholde løsninger, og når det var vanskeligt at blive enige, tog de imod vejledning og/eller forslag til løsninger.

Det varmede mig at se at en legerelation opstår efter en fælles gåtur, at en i forvejen knyttet tosomhed kunne åbne op for en ny tredjemand. Ligeledes har drengene fundet en fælles interesse i at læse/kigge i dyrelektioner og dele deres viden derom. Den ene pige fra pingvinstuen har ikke knyttet et stærkere bånd vennerne i gruppen, da hun i forvejen leger ret fin med mange børn i selve gruppen og aldersgruppen under (på tværs af stuerne).

Det har været en stor luksus at kunne tilbringe en hel formiddag uforstyrret med fire børn, hvor vi sammen oplevede flow og nærvær. Det har været spændende at følge deres nysgerrighed og iagttagelse, hvor lidt de skulle guides undervejs. Jeg værdsætter at vi har prioriteret denne type aktivitet, da vi ser ønskede tegn på nye, styrkede relationerne på tværs af stuerne efter en længere periode med coronaopdeling.

LEGEN

Legen har en værdi i sig selv, da den er grundlæggende for den måde børn lærer på og styrker deres sociale kompetencer. Gennem leg bearbejder børn oplevelser og forholder sig til følelser. Leg er børnenes kopierende og eksperimenterende univers, hvor deres relationer til andre afprøves. Børnene udforsker deres verden og samler derigennem viden om, hvordan man begår sig med andre.

Et vigtigt element i legen er fantasi og kreativitet. Legen blomstrer i små sammenhænge. Det er vores opgave som pædagogisk personale at understøtte denne leg.

EKSEMPEL FRA PRAKSIS - NINJALEG - BØRNEHAVEN

En efterårsdag begynder en gruppe drenge at lege en kampleg inspireret af Ninjago/ninjaer. Gruppen består af 7 drenge fra den ældste gruppe fra begge stuer.

De afprøver forskellige spark, slag og bevægelser - nogle kæmper to mod en, andre en mod en - der skubbes og de laver undvigelses manøvre/fald.

Lige pludselig begynder en af drengene at græde, han blev ramt i ansigtet. Gruppen stopper op, en enkelt stivner nærmest, de søger øjenkontakt og kalder på en voksen. En hjælper med at trøste ham. Den voksne spørger ind til, hvad der er sket (selvom vedkommende har overværet hændelsen). De fortæller hver især, hvad de ved og at det ikke var dem. En enkelt siger: "jeg har sagt undskyld". Den voksne spørger direkte til det barn som græder, hvad der er sket? Om det gør ondt eller han mest blev forskrækket? Barnet fortæller om sin oplevelse af hændelsen, og at han mere blev forskrækket end det gør ondt. Den voksne spørger, om de skal lave en fælles aftale, om at gøre sit bedste for ikke at ramme hinanden i ansigtet? Da det ofte opleves voldsomt, af den der rammes. Den, som rammer en anden, gør det jo aldrig med vilje i sådan en dyst. De bliver enige om at gøre deres bedste for at undgå hinandens ansigter.

Drengene leger ninja-legen hyppigt. Det sker nærmest hver gang, at en af drengene får overskredet sine grænser. De reflekterer sammen med dem de dystere med, så kampene bliver mere fair fordelt i forhold til, hvem de kæmper imod. De italesætter løbende fælles regler og aftaler.

Det er en løbende og fælles læreproces, hvor de i et hektisk læringsmiljø skal aflæse hinanden, tilpasse styrken så begge parter føler sig tilpas med kampen. Det er en spændende proces at følge og guide drengene igennem forløbet. Det drejer sig om deres selvindsigt, om deres påvirkning af hinanden samt den måde de over sig i at italesætte deres oplevelser/følelser. De får sat grænser overfor andre, de bliver anerkendt samt respekterer hinanden.

Legen er meget alderstypisk, så den gentages hvert år - men processen afhænger meget af børnegruppens dynamik.

”BØRN HAR LÆRT NOGET, NÅR DE KAN NOGET MERE END FØR, MESTRER NYE FÆRDIGHEDER, VED MERE END FØR, SER PÅ SIG SELV OG ANDRE PÅ NYE MÅDER OG ANDRE SER PÅ DEM PÅ NYE MÅDER”.

Vi tror på, at vi som mennesker lærer gennem hele livet, og at vi lærer og udvikler os i samspil med andre mennesker. Barnet er aktiv medskabere af egen læring og lærer gennem leg, oplevelser og ved at undre sig over den verden, det møder. For at læring opstår, skal der være mange forskellige elementer til stede. Der skal være tid til fordybelse, nærvær og man skal udfordre og udvikle egne grænser. Det er vores opgave, som pædagogisk personale at tilrettelægge rammerne omkring børnene således, at der er mulighed for leg, tilegnelse af fakta, eksperimenter og udfordringer i de læringsmiljøer, vi sammen skaber. Det er vores opgave at være "verdensåbner" for børnene. I læringen opstår der dannelse og en bevidsthed af omverdenen.

EKSEMPEL PÅ PRAKSIS - MASKINGRUPPEN - BØRNEHAVEN

I gruppen kikker vi på en stor lastbil med blokvogn. Vi taler om, hvad man bruger den til. Børnene bemærker, at den har mange hjul. Den voksne spørger om, hvorfor den har så mange hjul. Børnene kommer med flere forslag, som f.eks. underlaget den kører på, fordi den er lang. Tanken er, at børnene skal få fornemmelse af vægt/størrelse, ved at gøre det mere visuelt.

Den voksne peger på ladet af gravkøen og spørger om de tror den vejer meget eller lidt, børnene er enige om, at den er meget tung. Vi taler om at det er vigtigt med mange dæk til at bære vægten.

Her kunne det være en ide at lave et eksperiment med forskellige typer underlag, og en hjemmelavet vogn med lidt eller mange hjul, hvor man øgede vægten på vognen. På den måde havde børnene haft en mere fysisk oplevelse af vægt/overflade/størrelse.

Vi ser et filmklip med en kæmpe blokvogn der kører meget store dele til en bro. Børnene bemærker at blokvognen har helt vild mange hjul. Vi tæller sammen, at den har 22 på den ene side og den voksne nævner så, at den jo også har lige så mange på den anden side. $22+22=44$. En dreng opdager, at det faktisk er dobbelthjul, så vi tæller igen $44+44=88$ hjul!

Børnene tæller og regner og får en fornemmelse for tal/mængder/størrelse.

Nogle har svært ved at forestille sig mængderne, og ville have nemmere ved, at forstå det hvis det var en fysisk ting vi kunne røre ved og tælle hjul på.

EKSEMPEL PÅ PRAKSIS: PIGERNE FANDT INSEKTER - BØRNEHAVEN

Det er tirsdag formiddag og to piger er i gang med at vande blomster, da de pludselig får øje på en bænkebidder. De kalder på en pædagog, som kommer dertil og flere børn følger med. Sammen iagttager de bænkebidderen, hvorefter pædagogen henter insekt- og forstørrelsesglas, så de kan kigge nærmere på bænkebidderen samt finde flere dyr.

Pigernes nysgerrighed udvikler sig til en fælles oplevelse, for en halv time senere er hele børnegruppen i fuld fordybelse rundt på legepladsen, og der er både blevet fundet regnorme, mariehøns, myrer, snegle mm. Pædagogen finder en dug frem og foreslår, at børnene kan slippe dyrene fri og sammen undersøger og snakker de om, hvordan de forskellige dyr ser ud samt hvordan de bevæger sig.

Børnenes leg var selvorganiseret da den startede. Da jeg bliver kaldt derned fulgte flere børn efter, jeg overvejede derfor, hvordan jeg på en positiv måde kunne være med til at understøtte og udvikle på legen, uden at den skulle gå i stå. Jeg valgte derfor at tage forskellige materialer frem som kunne bruges til dybere undersøgelse, og på denne måde kunne de resterende børn blive medinddraget. Derudover valgte jeg selv at være aktiv deltagende i legen og komme med idéer og forslag, men uden at jeg skulle være hverken dominerende eller styrende.

BØRNEFÆLLESSKABER

”VI UDVIKLER OS I SAMVÆR OG SAMSPIL MED ANDRE”

Alle børn har værdi i sig selv og bidrager derved værdifuldt til fællesskabet på hver sin måde.

Vores grundlæggende børne/menneskesyn i Stentevang er, at vi alle er lige meget værd, at vi kan noget forskelligt og har forskellige opgaver. Vi ser forskellighed som en styrke. Vi arbejder bl.a. med mobbekuffert, hvorigennem børnene på forskellig vis stifter bekendtskab med omsorg, tillid, tryghed, forståelse, mod og empati. Ligesom vi hver dag italesætter, hvem vi mangler i vores fællesskab, både af børn og voksne.

Vi ser børn som aktive medspillere i fællesskabet og opfordrer dem til at hjælpe hinanden og gøre noget for hinanden. Vi oplever, at børnene også gerne vil bidrage til fællesskabet ved at løse praktiske opgaver, som at dække bord og skære frugt til deres kammerater.

EKSEMPEL PÅ PRAKSIS: GÅTUR - VUGGESTUEN

Børnene får en fælles oplevelse, når vi går på tur. De er nærværende og fordyber sig i de udfordringer, de oplever på turen. Vi kan se tegn på læring i denne situation, da de ved, hvad de skal. Børnene har en fast ”gå-makker” og ved hvilke krav der bliver stillet til dem. Ved gentagelser bliver de bedre og bedre. De udfordringer, der kan være på en gåtur er ujævnt terræn, skiftende underlag, mange nye sanseindtryk i form af lyde, lugte og følelser. De lærer/øver sig i at færdes i trafikken.

Jeg iagttog, at jo flere gange vi gentager denne aktivitet des mere trygge bliver de ved hinanden som gå-makkere og det område vi udforsker. Børnene lærer enkle spilleregler i forhold til trafik og gåtur.

EKSEMPEL PÅ PRAKSIS: SOCIAL OPMÆRKSOMHED -BØRNEHAVEN

En lille samling børn er i gang med at lege fra morgenstunden. Et af børnene i gruppen skal have en legekammerat med hjem, som endnu ikke er ankommet i børnehaven. Da barnet ankommer, bliver han mødt af pigen, der skal have ham med hjem, der rækker hånden ud. Den viser, at han er velkommen til at komme med ind i legen, når han er klar til det. Drengen bliver glad for at blive mødt på denne måde.

Børnene udviser empati og omsorg - de er social opmærksomme. Pigen viste tydeligt med sit kropssprog, at hun havde overskud og rigtig gerne ville dem hun legede med og drengen der kom i børnehaven.

Det var tydeligt at se hvordan den tredje dreng så glad ud over at blive taget så positivt imod og inviteret ind i legen. De to andre legekammerater tog også godt i mod den sidst ankomne.

Jeg bliver også glad, når jeg ser børn agere sådan, og det er tydeligt, at det er godt, vi har fokus på venskaber.

Det pædagogiske personale i Stentevang har ansvaret for, at de læringsmiljøer, vi skaber for børnene, er til stede hele dagen. Vi skaber organisatoriske rammer/læringsmiljøer, der gør det muligt, at børnene oplever nærhed, trivsel, udvikling og anerkendende relationer.

Et godt læringsmiljø skabes for os af fagligt kompetente medarbejdere, der er bevidste om deres roller og deres betydning i børnenes læreprocesser. Vi søger faglig viden og omsætter den. Vi skaber deltagelsesmuligheder for alle vores børn. Vi er engagerede og anerkendende i mødet med børn, forældre og samarbejdspartnere. Vi ser det enkelte barn og inddrager deres kompetencer.

- Vi går foran, og deler ud af vores viden.
- Vi går ved siden af, og undres sammen med barnet.
- Vi går bagved, og følger barnets initiativer.

EKSEMPEL PÅ PRAKSIS - BLÆSEVEJR, DRAGER OG SCIENCE - BØRNEHAVEN

En morgen med blæsevejr, tager en voksen en drage med på legepladsen. Børnene er ivrige for at komme ud og se om den kan flyve. Tanken er, at børnene selv skal gøre sig nogle erfaringer om, hvad der skal til for at få en drage til at flyve.

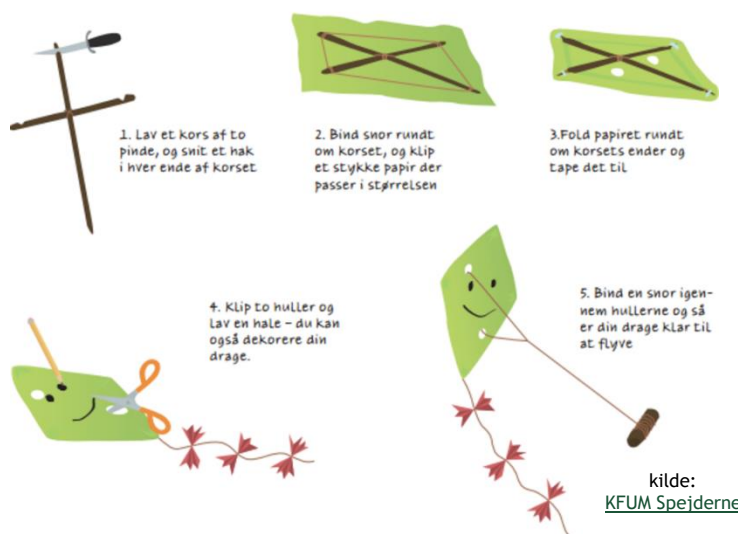
Den voksne taler med børnene om, hvad de tror, der skal til, for at dragen kan flyve. Vi kikker på flaget og børnene siger, at det skal blæse, og vi taler om, hvad vej blæsten skal komme fra.

Vi prøver at løbe med dragen og eksperimenterer med, hvilken vej vi skal løbe, for at blæsten fanger dragen. Dragen flyver kun lidt op i luften og vi snakker om hvorfor den ikke flyver så meget. En dreng mener, at den bare skal have længere snor. Den voksne giver dragen mere snor, men den falder hurtigt til jorden. Nogle af børnene foreslår, at man kunne hoppe ud fra noget højt. Den voksne siger at det i hvert fald kræver mere plads at løbe på, og måske det ville være bedre at sætte dragen op på boldbanen, hvor man kunne løbe langt med den.

Vi binder snore i plastikposer og får vinden til at fange dem. Vi snakker om, at de har lettere ved at flyve fordi de ikke er så tunge. Senere på dagen siger en dreng til den voksne "det er ikke godt dragevejr nu"! "Hvorfor ikke", spørger den voksne. "Det kan jeg se på flaget", svarer drengen og viser at flaget nu hænger slapt ned.

Børnene fik en forståelse af vind/vægt.

Refleksion: Det kunne være en idé at følge op på det og tage børnene med på boldbanen og se om det virkelig var nemmere der. Evt. lave en checkliste hvor vi prøvede alle børnenes forslag af. Evt. suppleret med billeder/film. Det er vigtigt at man som voksen lader børnene eksperimentere uden at blande sig med ens egen viden. Læringen er størst, hvis de får lov at afprøve alle de idéer de selv får.

EKSEMPEL PÅ PRAKSIS - PÆDAGOGISKE RUTINER SOM LÆRINGSMILJØ - VUGGESTUEN

I Stentevang ser vi, at børnene er rigtig glade for de pædagogiske rutiner, såsom at vaske hænder, øve at gå på toilet, holde samling, dække bord, dele madpakker ud og øve af- og påklædning. Det er rigtig heldigt, for op mod halvdelen af dagen består af netop de pædagogiske rutiner, og her sker der rigtig meget læring fordi rutinerne er kontinuerlige. Det appellerer til børnene og til deres virkelyst, fordi de oplever det som meningsfuldt. Børnene elsker at være nyttige, og hjælpe til.

Det kan være rigtig svært at lære f.eks. at tage tøj af og på, men I Stentevang ser vi det som en aktivitet i sig selv og vi ser vigtigheden i at bruge tid på det hver eneste dag. Det er ikke altid legepladsen der er målet, det er processen fra vi er færdige med formiddagsfrugten, hvor vi får en klud som vi skal vaske os med, den skal bagefter i vasketøjskurven, derefter skal vi på toilettet og nogle skal have skiftet ble. Når vi kommer i garderoben, har vi et ønske om, at forældrene på forhånd har tjekket vejruddisigten og hængt det tøj frem, som barnet skal have på - når garderoben er overskuelig, så bliver det nemmere at være selvhjulpne. Barnet tager selv sit tøj frem og vi hjælper

der hvor det bliver svært. Det kan være at få sine ben i hvert bukseben, og selerne op på regnbukserne, eller at få hjælp til at sætte lynlåsen i. Vi er opmærksomme på udviklingspotentialer hos barnet, og sørger for at motivere til at prøve selv. Noget af det vi prioriterer i garderoben er, at vi går ud i mindre grupper med én voksen, og at der er tid og ro til at øve sig.

Vi styrker finmotorikken, grovmotorikken og sproget når vi er i garderoben, og hver dag ser vi det som en spændende udfordring. Når tingene lykkes, er det en stor succes og det giver overskud hos barnet, hvilket betyder at man også har overskud til at hjælpe sine venner når de synes det er svært. Det skaber et særligt fællesskab.

FORÆLDRESAMARBEJDE

Alle børn og alle forældre er forskellige. Det er derfor vores opgave at tilrettelægge forældresamarbejdet både med et fælles, men også et individuelt perspektiv i forhold til den enkelte familie.

Vi har fokus på, at børnene er forældrenes, og det er derfor vores praksis ikke at fratage forældre deres ansvar eller handlekompeterencer. Vi tror på, at gode relationer styrker arbejdet omkring børnene og prioriterer derfor den daglige dialog med forældrene. Her deles viden om barnets dagligdag og trivsel.

Vi informerer generelt om børnehavens og vuggestuens aktiviteter på tavlerne i huset.

Vi tilbyder forældresamtaler, hvis vi eller forældrene har behov for det.

Vi videregiver alle relevante informationer og deler vores faglige viden, for at støtte op om barnets udvikling og trivsel. Lagttagelser og bekymringer drøftes med barnets forældre, når vi har vendt det i personalegruppen internt i huset. Sammen med forældrene beslutter vi evt. tiltag for at støtte op om barnets trivsel og udvikling, herunder inddragelse af tværfaglige samarbejdspartnere.

Vi opfordrer forældrene til at være åbne om forandringer i hjemmet, så vi derigennem kan møde barnet i de udfordringer der måtte være.

EKSEMPEL PÅ PRAKSIS - FORÆLDRESAMARBEJDE I TROLDEGRUPPEN - BØRNEHAVEN

I forbindelse med vores arbejde med "fri for mobberi" i førskolegruppen, har vi valgt at sætte ekstra tid af på et forældremøde til at informere og involvere forældrene i, hvordan vi arbejder med børnefællesskaber og social udvikling via "fri for mobberi".

Vi introducerer materialet ved at vise en kort intro-film, og derefter gennemgå det materiale som vi bruger i arbejdet med børnene. Bøger aktivitetshæfter, samtalekort, osv.

Forældrene er fra start blevet placeret ved 4 borde med ca. 5 ved hvert bord. Vi har valgt at blande dem, så de sidder med forældre til børn fra den anden stue og nogle som de måske ikke normalt taler så meget med. Dette har vi valgt at gøre, fordi vi tænker, at det er nemmere for forældrene at holde sig til emnet, og ikke tale privat. Vi tænker samtidig at det måske kan udfordre dem lidt og give dem en forståelse af hvad børnene oplever når de arbejder med materialet.

Vi uddeler 4 dilemmakort, hvor de i grupperne skal trække et kort ad gangen og diskutere dilemmaet. Til slut følger vi op i plenum.

Vores tanke er at få forældrene til at få en indsigt i, hvad vi arbejder med, og hvor vigtige medspillere de selv er i arbejdet for "det gode fællesskab".

Vi oplever, at forældrene tager godt imod vores formidling af materialet, der er god snak rundt om bordene.

Vi får efter mødet mange tilbagemeldinger om, at det har været inspirerende og dejligt at der både var noget visuelt (intro film) og at de selv skulle være aktive i form af dilemmakortene til sidst.

Vi tænker, at det helt sikkert er noget vi skal fortsætte med fremadrettet. Evt. lave et PowerPoint til fremlæggelse af troldearbejdet, så det bliver mere visuelt. Samtidig har vi fået øjnene op for, hvor gerne forældrene vil "på banen" med at debattere med hinanden. De vil gerne inddrages og det styrker helt sikkert også forældrenes fællesskab.

Da vi i foråret 2019 havde overgangsgruppe, arbejdede vi samtidig på at få implementeret de nye styrkede læreplaner, hvor forældresamarbejde var en vigtig del af det.

Tankerne bag vandreposen var, at børnene på skift fik en pose med hjem hver mandag, hvori der lå et ord, som børnene sammen med forældrene skulle skabe en dialog om f.eks. "sommer". Dialogen om ordet "sommer" og hvad de sammen kunne finde af ting de forbinder med sommer. Når børnene kom tilbage om torsdagen, kunne de stolt fremvise indholdet i posen.

Vi var nysgerrige på, om vi kunne skabe en overgangsgruppe hvor sprog/kommunikation først og fremmest i samspil med forældrene, skulle være den bærende styrke til at skabe et formidlingsfællesskab og et læringsrum.

Vi ville undersøge, om vi ud fra et enkelt ord/tema i vandreposen kunne skabe en dialog mellem barnet og dets forældre derhjemme. Hvad bringer barnet med tilbage til overgangsgruppen ud fra dialogen, som de har fået skabt derhjemme og hvor meget kan de huske og viderefortælle. De fleste børn havde en ting eller et billede med tilbage i posen, når vi mødtes igen. Her oplevede vi børn med stor ejerskabsfølelse for opgaven. Selv de børn hvis sprog var begrænset, havde mulighed for at have en stemme ud fra deres medbragte genstand/billede, og på den måde kunne vi hjælpe barnet med at fortælle dets historie. Ofte kunne vi fornemme, hvor meget eller lidt opgaven havde fyldt derhjemme, men størstedelen brugte god tid og det afspejlede sig i barnets engagement.

Forældresamarbejde og forældreinddragelse var i fokus i det projekt, fordi det var vigtigt at afprøve om det kan lade sig gøre for os at forberede et tema, skabe et læringsrum og så ellers overlade ansvaret hjemme i familierne. Det åbnede muligheden for at gribe spontaniteten når vi mødtes, samt muligheden for at videreudvikle på en viden, fordi vi ikke havde et meget stramt program.

Efterfølgende fik vi overvejende positiv feedback fra forældre, som synes det gav god mening at få indblik i, hvad deres børn laver når de er i institution, og de var glade for at kunne bidrage til deres børns læring, så længe opgaven var simpel og udførligt beskrevet.

BØRN I UDSATTE POSITIONER

I Stentevang ser vi det at være i en udsat position som et livsvilkår. Forstået på den måde at vi mener, at ALLE mennesker på et eller andet, og måske flere gange i løbet af sit liv, vil opleve at komme/ være i en udsat position. og at vi på forskellige tidspunkter i vores liv har brug for forskellige tiltag, fysisk som psykisk.

Udsatte børn i Stentevang mødes med anerkendelse i deres følelsesudtryk. Vi sørger for at skabe trygge og forudsigelige rammer, ligeledes bliver de mødt i deres vrede/ked af det hed, og vi hjælper dem med at få sat ord på.

Vi tilgodeser individuelle behov, tager ansvar for det og italesætter det overfor den øvrige børnegruppe. Vi søger støtte og sparring hos hinanden samt fra konsulenter i kommunen og sørger for at tage hånd om hele familien.

Vi giver os selv lov til at lave scenskift for at sikre kvalificeret voksenkontakt. Der er i personalegruppen åbenhed om dynamikker ift. forældre og børn, og hvor det kan kræves at bestemte personaler tager over på bestemte kontakter. Der arbejdes med primær kontaktperson for familier i udsatte positioner, for at sikre en kontinuerlig, tillids- og tryghedsskabende relation.

EKSEMPEL PÅ PRAKSIS - FOR TIDLIGT FØDTE BØRN - VUGGESTUEN

For børn i vuggestuen, kan det at være for tidligt født, være forbundet med at barnets sanser hurtigt kommer på overarbejde. Det kan være føle-, syns- og høresansen, der er særlig følsom i den første tid. Derfor kan barnet hurtigt blive fyldt op med stimuli og kan have brug for at blive skærmet i spisesituationen, for at kunne finde ro til at spise.

Derfor tænker vi sådanne hensyn ind, når vi placerer børnene ved bordene til spisning. Det kan også være at barnet har brug for at spise lidt før de andre, for ikke at blive for træt. Der kan være brug for at sove 2 gange om dagen i længere tid, for ikke at nå at blive for overstimuleret.

Vi følger barnets udvikling og giver passende udfordrer i det tempo, barnet kan følge med i.

EKSEMPEL PÅ PRAKSIS - NÅR DET BLIVER SVÆRT AT OVERSKUE - BØRNEHAVEN

Enkelte børn har særligt svært overskue overgangene fra enten fri leg til en samling, eller fra en samling, hvor de efterfølgende skal ud i garderoben for at klæde sig på til årstidens vejr og derfra ud på legeplads/ud og gå tur. Vi arbejder derfor med at forberede det enkelte barn på det forløb, som kommer til at forløbe inden for kort tid. Det kan for eksempel være en gruppe drenge, som om morgenen bygger en kuglebane. Her har den ene dreng ofte det svært ved at overskue skiftet, der kommer til at ske ca. 5-10 minutter efter. Det er planen, at vi stueopdelt samles til en formiddagssamling, hvor vi spiser frugt og derfra går aftale grupper videre til eventuelle planlagte gruppeaktiviteter og de resterende børn går ud for at lege.

Dette barn reagerede ofte meget voldsomt i frustration over, at legen skal afsluttes samt banen skal ryddes op, for at han kan komme til skal vaske sine hænder og spise frugt. Den afmagt, at barnet oplever, kræver virkelig mange ressourcer af barnet, som dræner hans overskud og derfor kan resultere i lignende situationer i løbet af dagen. For at hjælpe drengen bedre igennem overgangen vælger den voksne at sætte sig ved siden af legen, spørger lidt ind til hvad banen kan, evt. om den voksne må prøve. Når kontakten er dannet, spørger voksne om de ved, hvad der skal til at ske lige om lidt, når klokken bliver 9? En af de andre drenge fortæller, at vi skal have frugt. Den voksne bekræfter det og fortæller, at vi derfor snart bliver nødt til at afbryde legen. Kan vi lave en aftale om, hvad vi gør når klokken bliver 9? Skal banen gemmes? Eller skal den sættes forsigtigt ned i kassen til senere leg? Den voksne guider også drengen i, når den så er ryddet op, at gruppen skal vaske hænder. Vi du selv, eller skal jeg hjælpe dig? Løbende laves aftaler med den enkelte dreng. Så overgangen deles op i mindre overskuelige "bidder". Det fortsætter med, når vi skal spise frugt, hvor kunne du tænke dig at sidde? Vil du sidde sammen med en ven eller en voksen? På det seneste har drengen valgt at sidde tæt på den voksne.

Når vi er placeret ved bordet og er begyndt at spise frugt, starter forberedelsen stille og roligt på det næste skift. Ved du hvad du skal efter vi har spist frugt? Her kan det enten være at barnet skal videre til en samling med sine venner, og planen for denne drøftes. Så vi hele tiden sammen med barnet skaber et fælles billede af næste proces. Det kan være at barnet, skal ud at lege bagefter. I dette tilfælde vælger den voksne at indgå forberedende aftaler med drengen. Det kan for eksempel være, at han kan sidde og kigge i en bog på gulvtæppet, indtil der er god plads og ro i garderoben.

Generelt i de situationer, hvor børn reagerer vredt og frustreret, prioriterer vi, at barnet gives plads til at være i følelsen og selv få lov til at falde til ro. Vi at skærme barnet i sin følsomme proces. Med en rolig stemme bliver barnet fortalt, at vi gerne vil hjælpe barnet med det, der for vedkommende er svært. Barnet mødes dog med kravet, at det skal tale med en rolig stemme. En voksen sidder afventende i nærheden af barnet, så når barnet er klar til næste skridt, er vi let tilgængelige og klar til at møde det i øjenhøjde. Barnet bliver spurgt om, hvad det har brug for? Ofte er det bare et kram og trøst. Herefter gives et stort kram og en stund uden snak, hvor barnet får al den tid som behøves til at falde helt til ro. Det bliver derefter påtalt, at den voksne kan se, at det var svært for barnet. Her gives barnet en mulighed for at fortælle, om sin oplevelse i den givende situation. Vi bekræfter barnets følelser af oplevelsen samt foreslår nogle alternativer til at tilkendegive sine behov/ønsker frem for vreden. Vi tager en snak om, det er noget, vi sammen skal øve os på at blive bedre til.

Det er løbende en situationsfornemmelse af personalet, hvad den korrekte læringszone for det enkelte barn i den givende situation. Dette resulterer i, at barnet lidt efter lidt øver sig i selv at løse sine udfordringerne i disse situationer. Med denne guidende metode ser vi en rigtig fin udvikling blandt de børn som oplever denne type afmagt og frustrationer. De møder stort set de samme forventninger hver dag fra den samme voksne. Barnet får mere og mere rutine, samt vi roser løbende for den gode udvikling. Vi anerkender hans indsats, hvor han øver sig i komme godt

videre i svære situationer. Vi oplever på relativ kort tid færre og knap så voldsomme reaktioner. Vi oplever ganske enkelt, at børnene bliver meget bedre til at ytre sig om egne behov inden et eventuelt vredesudbrud opstår.

SAMMENHÆNGE I OVERGANGE

I Faaborg-Midtfyn kommune begynder de kommende skolebørn i forårssfo 1. april.

Vi har samarbejde med byens 3 skoler, og vi sender hvert år børn afsted til dem alle 3. Børnehaven og skolen arbejder sammen om at børnene får en god overgang til forårs-SFO og efterfølgende videre til skolen. For at gøre vores børn klar til næste skridt i livet, arbejder vi med: "Vi ser dig, hører dig og anerkender dig" for at gøre børnene stærke i deres "jeg" følelser, og at de formår at sige til og fra. Vi arbejder med, at børnene (indenfor nærmeste udviklingszone) er blevet så selvhjulpne som muligt, både i forhold til tøj, madpakke og toiletbesøg. Vi styrker børnenes gå-på mod og tro på egne evner. Det er ok at lave fejl. Vi bruger naturen meget, skaber læringsmiljøer, både ude og inde for bl.a. at styrke børnenes grov- og finmotorik. I institutionen arbejder vi i aldersopdelte grupper, og det sidste år børnene er i børnehaven er de sammen med to faste pædagogiske medarbejdere indtil de starter i SFO.

EKSEMPEL PÅ PRAKSIS: OVERGANGSGRUPPEN VUGGESTUEN OG BØRNEHAVEN

Overgangsgruppen består af de ældste 4-5 børn fra vuggestuen (VG) samt de yngste 6-8 børn fra børnehaven (BH), sammen med en fast voksen fra VG og BH.

Overgangsgruppen har bl.a. til formål at lette overgangen fra vuggestue til børnehaven. Der er fokus på at hjælpe vuggestuebørnene med at få fodfæste i en ny og større "verden". Både i forhold til nye lokaler, nye voksne, nye, flere og ældre kammerater. Der er flere krav til børnene om f.eks. At være mere selvhjulpne, at kunne vente på tur og kunne indgå i et nyt børnefællesskab.

I forhold til de yngste BH-børn, vil vi gerne give dem følelsen af at være de store. At BH-børnene viser vejen - at de kan. At være i en lille gruppesammenhæng, med et simpelt og genkendeligt program, hvor der ikke er så meget fart på.

I overgangsgruppen skaber vi et vokseninitieret læringsmiljø, som styrker børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Det er betydningsfuldt at være i et børnefællesskab, at høre til i en gruppe. Vi laver en fast start, hvor vi samles om det runde tæppe og hilser på hinanden med en goddag-sang, hvor vi nævner alle børnenes navne og hvem vi evt. mangler den dag. De voksne i gruppen tager ansvar for, at alle børn føler sig som en del af fællesskabet, bliver lyttet til og anerkendt som en vigtig del af overgangsgruppen.

Vi vil gerne skabe mulighed for at børnene får øje på hinanden og nye relationer kan opstå. Vi hjælper med at skabe relationer og med at løse konflikter.

I læringsmiljøet lægges der vægt på at øve kommunikation med hinanden, på den måde at der er én ad gangen der taler og de andre lytter. De voksne fortæller om det tema, der er i spil og giver mulighed for at børnene kan fortælle om egne erfaringer og oplevelser. Der synges kendte og nye sange ligesom børnene kan stifte bekendtskab med nye ord og begreber i forbindelse med de emner der tages op.

Vi starter med at sidde omkring tæppet i ca. 15 min. Og måske længere alt efter dagens emne og hvor længe børnene kan fastholdes. Det giver øvelse i at skulle holde kroppen i ro og fordybe sig. Sanserne er i brug til at lytte, se, røre, høre.

I perioder kan emnerne handle om dyr, planter, vejret eller lign. Der vil også være perioder af året, hvor gruppens aktiviteter foregår udenfor.

Børnene får udvidet deres erfaringsverden, så de kan og tør deltage, tage initiativ samt udfolde sig i fællesskabet. Børnene øver sig i deltagelseskompetence ved at balancere mellem iagttagende og mere initiativtagende positioner.

EKSEMPEL PÅ PRAKSIS: OVERGANGE FRA TROLDEGRUPPE TIL SKOLE - BØRNEHAVEN

De voksne i byens børnehaver, som har førskolegrupper samt en koordinator for daginstitutioner/skole samles til et planlægnings-/evalueringsmøde i løbet af efteråret.

Her fortæller koordinatoren hvad skolerne giver udtryk for at de kunne tænke sig, vi i førskolegrupperne lagde vægt på at arbejde med. Der bliver efterfølgende lavet fælles mål, for hvad vi skal arbejde hen imod.

Der bliver evalueret på sidste års program og planlagt et nyt.

I løbet af efteråret er der ligeledes informationsmøder for forældrene, hvor vi sender en medarbejder afsted. Dette for at få de samme informationer som forældrene, og for at vi kan svare på de spørgsmål forældrene kan have efterfølgende.

I løbet af februar inviterer skolerne os på besøg med de børn, der hører til de forskellige skoler. Børnene inviteres ligeledes med deres familier i marts (hvor børnehaven ikke deltager).

Kort tid inden de starter i sfo, sender alle børnehaver billeder af børnene rundt til hinanden, hvor man noterer hvor de enkelte børn skal gå i skole. På den måde kan vi så uddele fotos til børnene af de kammerater de skal gå i skole/sfo med, og de kan øve sig på navnene.

Vi oplever, at det er godt, at vi ved, hvad skolerne lægger vægt på, også i forhold til forældresamarbejdet. Det er godt at kunne berolige dem, når de bekymrer sig om, hvorvidt børnene skal kunne skrive, sidde stille osv.

Her er det ligeledes godt med de fotos, vi laver til sidst, hvor man her også inddrager forældrene, da børnene får dem med hjem, og kan kikke på dem sammen med forældrene.

Vi oplever, at det er rigtig godt med skolebesøgene. Børnene glæder sig til, at se dem de skal være sammen med, både børn og voksne. Der er noget trygt ved, at de kan vise os deres nye sted og se, at vi taler med de nye voksne, som bliver en del af deres liv i skolen.

De kommunale institutioner har yderligere aftaler om at mødes på skolernes legepladser i løbet af marts, kun med de børn som skal gå på skolen. Det har vi måtte melde fra til, da vi er en lille institution og nogle gange skal gå fra med 1-2 børn.

Vi har dog tænkt, at det kunne være en god ide, også for at involvere forældrene yderligere, at foreslå legepladsformid- dage evt. om søndagen hvor forældrene selv kunne møde op. Her skal man selvfølgelig være opmærksomme på børn fra ressourcetsvage familier.

ARBEJDET MED DET FYSISKE, PSYKISKE OG ÆSTETISKE BØRNEMILJØ

De **fysiske** rammer i Stentevang fremstår lyse og velholdt. Der er generelt møbleret med flytbare møbler ud fra et ønske om at gøre indretningen fleksibel.

Uderummet er en væsentlig del af den pædagogiske hverdag. Vi råder over en mindre legeplads, der er opdelt i zoner. Et eksempel herpå kan være cykelbanen, der fungerer som en højfart zone, der befinder sig i et hjørne af legepladsen, som giver mulighed for at skærme børnegruppen fra andre aktiviteter og øger muligheden for nærvær og fordybelse i forbindelse med samlinger. Placeringen af legezonerne giver børnene mulighed for at opsøge forskellige tempi. Dette understøttes af variationer i terræn, underlag og beplantning.

Vuggestuens legeplads er adskilt fra børnehavens med lav hæk - det gør det muligt at se de store børn og samtidig være skærmet.

I forhold til det **psykiske** børnemiljø er barnets trivsel omdrejningspunktet. Vi arbejder anerkendende i tilgangen til hinanden - børn, forældre og personale. Det er vigtigt, at vi viser, at vi kan lide og respekterer hinanden - både børn og voksne. Vi møder gerne hinanden med knus og kram - og italesætter vigtigheden af, at vi respekterer den enkeltes grænser. Vi inddrager forældrenes viden om barnets trivsel, og vi er i tæt dialog og samarbejde med forældrene.

Dette arbejde handler naturligvis meget om personalets opmærksomhed på at se det enkelte barn hver dag og om hvordan "sjælen" i huset er. Hvordan vi omgås og taler til hinanden - i alle relationer, med og omkring barnet.

Det **æstetiske** børnemiljø kommer i spil i forhold til de fysiske rammer - indretning, oprydning og rengøring er med til at gøre rammerne overskuelige og rare at være i. Børnenes forskelligartede kunst udstilles på vægge og borde samt udendørs. Det er et fælles hus og børnenes kunst er produkter af vigtige lærings processer. Hvis børnene skal kunne overskue et rums muligheder, handler om, hvorvidt de kan se, hvad rummet kan bruges til. Vi tilstræber at indrette legemiljøer, som inspirerer til den leg, rummet kan tilbyde.

Det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø skal matche den aktuelle børnegruppe, og børnenes leg (hvad de er optaget af). Vi varierer løbende udvalget af legesager, samt indretter lokalerne efter evt. nye behov eller aktiviteter. Der kan f.eks. være behov for at indrette anderledes, hvis der er mange børn i en bestemt aldersgruppe eller at der i en periode er særligt mange børn med behov for plads til fysisk udfoldelse.

Der kan være fleksible "regler" for et rum/en leg. Bordet kan f.eks. bruges til hule, til at kravle på eller til at spise ved.

HVORDAN INTEGRERER VI DET FYSISKE, PSYKISKE OG ÆSTETISKE BØRNEMILJØ I DET PÆDAGOGISKE LÆRINGSMILJØ?

VUGGESTUEN:

Vi er en "sko-fri" vuggestue, og vi har fokus på håndvask med børnene. Begge dele for at reducere sygdom og fremme hygiejnen. Vi har god plads til fysisk udfoldelse og til at styrke motorikken. Vuggestuen er indrettet med tanke på få forstyrrelser og mere fordybelse og reduceret støjniveau. Fx har vi reoler, som indkredser et legemiljø. Vuggestuen har separat indgang, og dette skaber ro om morgenen og om eftermiddagen når børnene skal i vuggestue og hjem. Det pædagogiske personale møder børnene positivt og anerkendende hver dag. Vi er bevidste om vores tone og kropssprog. Vi arbejder i små børnegrupper som gør hverdagen fyldt med nærvær. Vi guider børnene i deres samspil med hinanden og arbejder meget med konflikthåndtering børnene indbyrdes.

BØRNEHAVEN:

Vi er to børnehavegrupper der arbejder med en tydelig, forudsigelig struktur i vores hverdag.

Børnene er i løbet af ugen inddelt i aldersopdelte læringsgrupper/børnefællesskaber bl.a. med fokus på plads til nærvær, ro og fordybelse, hvilket også reducerer støj. Vi arbejder ud fra en bevidsthed om, hvordan vi snakker med hinanden, vores handlinger og vores kropssprog, at vi er rollemodeller.

Vi skaber miljøer, der er let foranderlige alt efter, hvad der er behov for i den aktuelle børnegruppe. Vi er meget ude, og der hjælper vi børnene med at skabe rum til leg. Når vi er inde skaber vi små rum i rummet, fx ved hjælp af et tæppe, og understøtter dermed børnene i at få rum til en leg uden forstyrrelse fra andre. Vi udnytter alle rum i huset, - en leg kan fx godt foregå i en garderobe, hvis legen er afgrænset og det giver mening. Vi hænger børnenes kreationer op på væggene og i vinduer, - som skaber samtale med børnene, samt læring og inspiration. Vi rydder op og forsøger i det hele taget at skabe ro for øjne og ører.

Vi arbejder med en anerkendende tilgang, og ser barnet som det menneske det er, og ikke kun for det, det gør.

Barnet blive set og hørt som det menneske det er og det styrker selvværdet, og er en vigtig del af at udvikle identitet, og få en tro på, at man er betydningsfuld.

DE SEKS LÆREPLANS TEMAER

Dagtilbudsloven § 8, stk. 2 og 4

Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i de seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljø og børns læring.

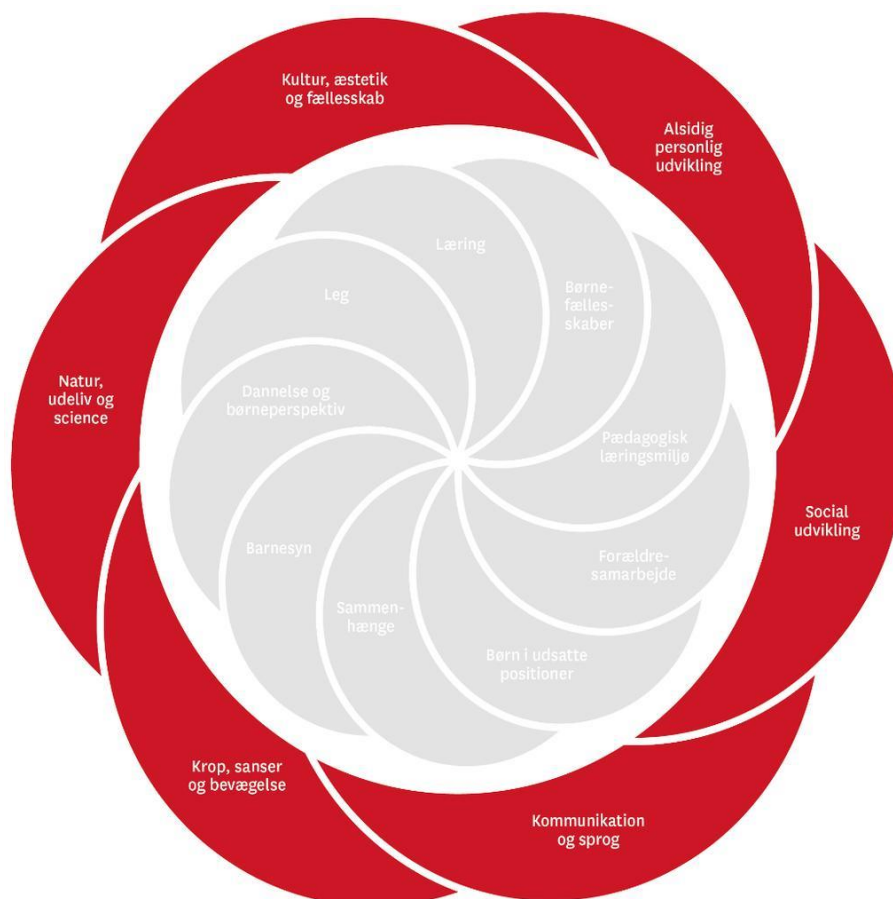
I vores pædagogiske læreplan skal det fremgå, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring, herunder nysgerrighed, gåpåmod, selvværd og bevægelse indenfor og på tværs af de seks læreplanstemaer. Til hvert tema hører der to pædagogiske mål. Der skal være fokus på hhv. rutinesituationer, børnekultur og vokseninitieret aktivitet - med tilhørende refleksioner.

Begreber:

Børnekultur: Leg hvor børnene tager initiativet og bestemmer indhold.

Vokseninitieret: Aktiviteter hvor den voksne er initiativtager og har sat mål for læringsmulighederne.

Rutinesituationer: Hverdagens rutiner

PÆDAGOGISKE MÅL FOR LÆREPLANSTEMAET

- 1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette sker på tværs af blandt andet alder, køn, samt social og kulturel baggrund.
- 2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioriteringer.

HVORDAN UNDERSTØTTER VORES PÆDAGOGISKE LÆRINGSMILJØ BØRNEENS ALSIDIGE PERSONLIGE UDVIKLING?

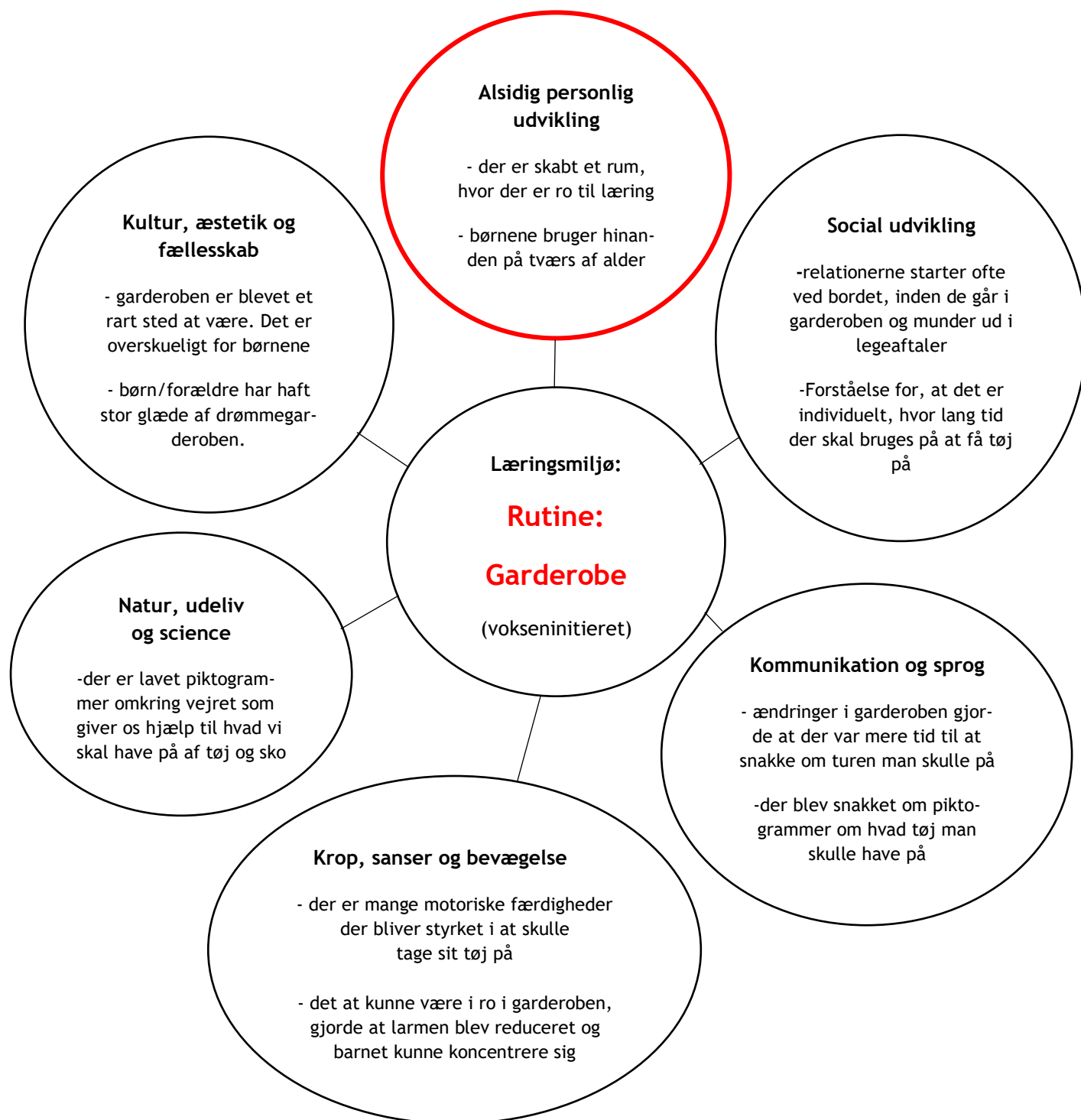
I dagligdagen hjælper vi det enkelte barn til at sætte ord på egne og andres handlinger, ønsker og følelser. Dette kommer eks. til udtryk under samling, hvor barnet får mulighed for at øve sig i at tale højt, være i fokus, lytte til andre samt træffe valg f.eks. ved at bestemme hvilken sang der skal synges.

Dette medvirker til, at barnet opnår følelsen af at blive set, hørt og respekteret, indgå i en demokratisk proces, samt mærke sig selv både som individ og som en del af et større fællesskab.

Vi arbejder på tværs af alder, køn, samt social og kulturel baggrund på stuerne, for at understøtte at alle børn kan udforske og erfare sig selv og hinanden på nye måder. I løbet af dagen, vil børnene møde udfordringer så som at vente på tur, være selvhjulpne med tøj, konflikter og lignende. Her motiverer, guider og støtter de voksne barnet, så vi på en anerkendende måde viser, at vi har troen på, at barnet kan mestre det. Med den voksnes positive forventning og tro på barnets evner og kunnen, oplever barnet stolthed og succes ved selv at kunne klare udfordringen. Vi er i dialog med forældre om barnets trivsel og alsidige personlige udvikling i hverdagen og bringer de øvrige læreplaner i spil i læringsmiljøet for at understøtte hele barnet i dagtilbud så vel som i hjemmet. Se herunder i cirklerne:

Cirklene viser i midten, hvilket læringsmiljø, der er i spil, hvilket tema der er taget udgangspunkt i, samt hvilke andre læreplanstemaer der er berøring med.

DET ÆSTETISKE, FYSISKE OG PSYKISKE BØRNEMILJØ

Æstetisk: Hvert barn har sin faste plads i garderoben, dekoreret med sit billede og navn. Både børn, forældre og personale arbejder på at holde garderoben overskuelig. Dagens program kan ses på infotavle, hvor vi også oplyser om dagens beklædning til udendørs leg i form af piktogrammer. En drømmegar-derobe (et eksempel på en optimal indrettet garderobeplads) er indrettet til inspiration for barn/forældre.

Fysisk: Vi indretter garderobepladsen, så barnet bedst mulig kan være selvhjulpent ved af- og påklædning samt skift af vådt tøj. Kun det relevante overtøj og skiftetøj hænges/lægges frem, resten er placeret på øverste hylde.

Psykisk: Garderoben skal være et rart sted at opholde sig, for at holde støjniveau nede sendes få børn i garderoben ad gangen.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

HVORDAN UNDERSTØTTER VORES PÆDAGOGISKE LÆRINGSMILJØ BØRNEENS SOCIALE UDVIKLING?

At have en god ven og være en del af et fællesskab, medvirker til at skabe trivsel for barnet.

Vi hjælper derfor barnet med at udvikle positive strategier til både at indgå i socialt samspil samt at lære at kunne løse en konflikt. Vi støtter barnet i at udtrykke sig med ord samt til at kunne sige fra, når ens grænser overtrædes. Vi taler med børnene om forskellighed - herunder at vi tænker og handler forskelligt.

Vi har fokus på de sociale fællesskaber i voksenstyrede aktiviteter samt i større og mindre grupper i den frie leg. De voksne er rollemodeller i det pædagogiske læringsmiljø, hvor børnene kan spejle sig i det de ser i dagligdagen. Herigennem viser vi børnene at have tolerance og forståelse over for hinanden - også selvom vi er forskellige. Vi snakker med børnene om, hvad andre børn har som styrke og anvender disse ressourcer ind i den demokratiske dannelse.

F.eks. ved at italesætte barnets hjælpsomhed, når det venter på tur, siger goddag/farvel etc.

Vi anvender materialet og metoden "Fri for mobberi" både i vuggestuen og i børnehaven. Vi har børnesamtaler ud fra materialet til at understøtte vores arbejde med børnenes sociale udvikling.

Cirklene viser i midten, hvilket læringsmiljø der er i spil, hvilket tema der er taget udgangspunkt i, samt hvilke andre læreplanstemaer der er berøring med.

DET ÆSTETISKE, FYSISKE OG PSYKISKE BØRNEMILJØ

Æstetisk: Legesagerne er tilgængelige i børnehøjde, og de forskellige typer er opdelt i kurve/kasser. Dette gør det let for børnene selv at starte deres lege. Enkelte spil/legesager er dog placeret på de øverste hylder, og kan efter aftale med en voksen udleveres (ofte spil egnet til de ældste børn eller som består af mange små dele som kan kræve ekstra opmærksomhed fra en voksen).

Legepladsen giver mulighed for at lege i større grupper, enten en fodboldkamp eller fangelegen "Alle mine kyllinger kom hjem" eller mindre grupper f.eks. i legehuse eller huler i hegnet. Vi ønsker, at legepladsen så vidt muligt består af naturlige materialer, der giver børnene mulighed for selv at danne og forme deres legeuniverser med gamle juletræer, grene, planker.

Fysisk: Vores lokaler samt legepladsen tilbyder børnene forskellige legezoner - både stille zoner samt nogle med højt tempo. Størstedelen af møblerne kan flyttes, så legezonerne kan tilpasses selve legen. Enten ved at åbne op så et større gulvareal skabes, der inddrages i legen eller som afskærmning så en legegruppe kan få et rum til fordybel-

se. De mindre rum er indrettet og designet til at inspirere til forskellige lege, f.eks. lokalet ”Huset” er indrettet med dukker, køkkenredskaber, lege-madvare, borde/stole og reoler m.m.

Der er kroge/hjørner, hvor de kan ”gemme” sig - og afprøve lege og sprog, hvor de ikke ønsker voksnes nærvær.

Psykisk: Vi hjælper børnene med at skabe et behageligt legemiljø og lydniveau for alle, og opfordrer dem til at lege med stille stemmer. De som har brug for høj fysisk aktivitet tilbydes at komme udenfor eller et rum, som skærmer andre med brug for ro.

Udvalget af legesager skiftes efter behov og børnene kan være med til at udvælge fra depot i kælderen.

Barnet/børnene har på legepladsen mulighed for at holde pauser enten på gyngen, eller i toppen af klatrepypyramiden, hvor de samtidig kan følge med i legene på legepladsen.

Vi guider børnene i at løse de eventuelle uoverensstemmelser som kan opstå i legen, eller når deres forventninger ikke stemmer overens med den givne situation.

KULTUR, ÆSTETIK OG FÆLLESSKABER

Pædagogiske mål for læreplanstemaet

1. det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuer og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaring med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

HVORDAN UNDERSTØTTER VORES PÆDAGOGISKE LÆRINGSMILJØ, AT BØRNE GØR SIG ERFARINGER MED KULTUR, ÆSTETIK OG FÆLLESSKAB?

Vi vægter fællesskabet og samværet, og vi øver os i at være sammen i både små og store fællesskaber.

”Fri for mobberi” bruges til at understøtte børnenes forståelse af og deltagelse i fællesskabet. Demokrati er i fokus, børnene øver sig i at ytre sig i gruppen, at lytte til andre og at vente på tur.

Til samling, snakker vi om normer og regler og hvad, der optager børnene. Vi gør meget ud af de forskellige traditioner, fx klippe/klistrer vi og laver gækkebreve til påske, vi laver julegaver til forældrene og holder julefest med luciaoptog og salmer.

I hverdagen gør vi brug af rim og remser, eventyr fx De Tre Bukkebruse, fortælles og leges.

Som institution har vi vores egne traditioner fx holder høstuger, tager vi på ture i den omkringliggende natur, på biblioteket/ i teater, hvor vi ligeledes øver os i at holde i hånd. Vi fejrer børnenes individuelle fødselsdage, holder bedsteforældredag m.m.

Vi bruger måltidet som samlingspunkt, hvor madkulturen er i fokus. Vi spiser i små grupper, så der er tid til nærvær og dialog.

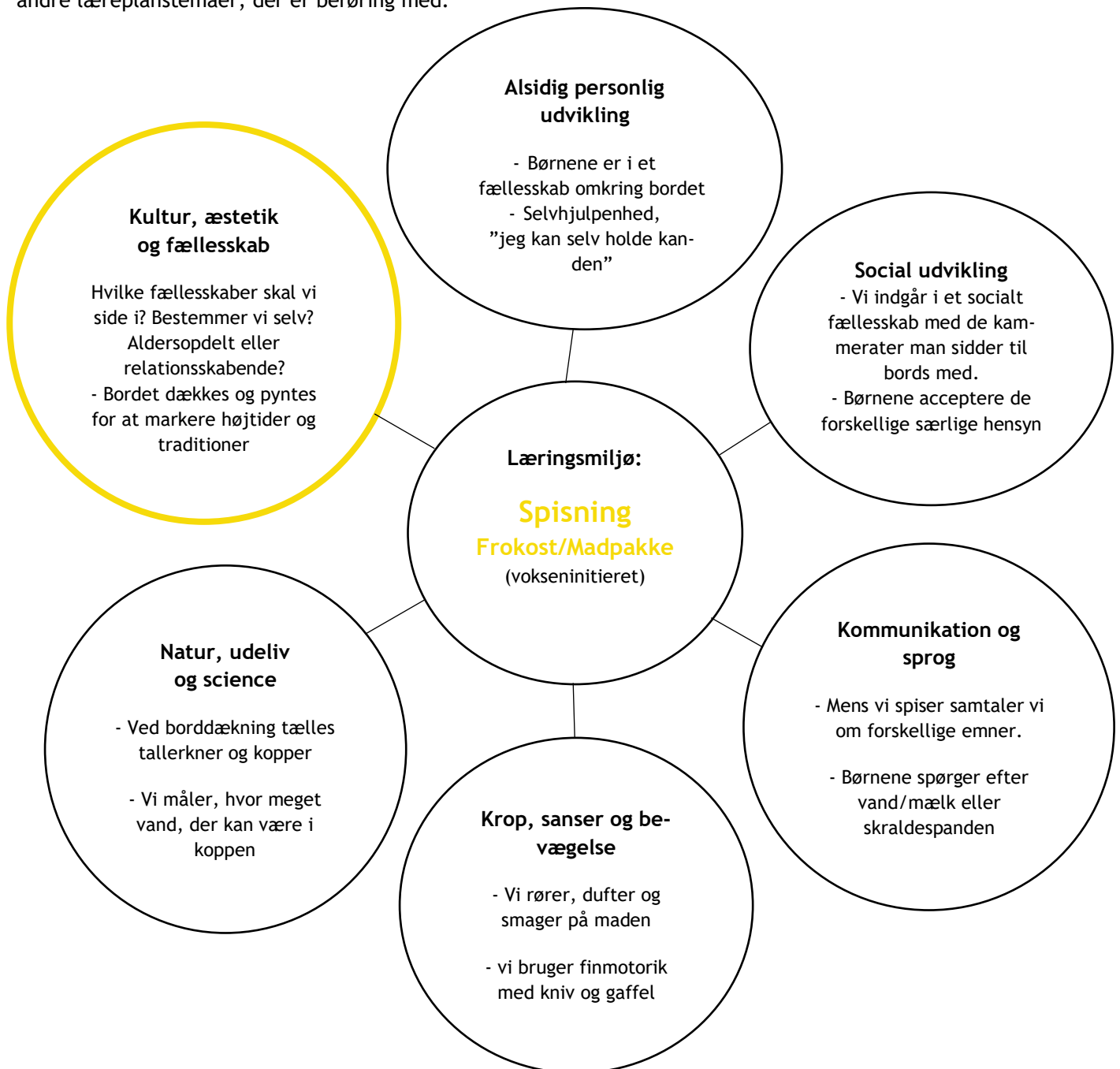
Vi vægter læsning, sang, musik. Bøger er i børnehøjde, da bøger er en måde at udtrykke sig på.

Vi vægter stuemiljøer - hvor der er plads til at børnene kan udfolde sig kreativt. Rummene udsmykkes med børnenes egne kreationer og vi er opmærksom på æstetik i indretning. Børnene arbejder med forskellige materialer: maling, ler, modellervoks og lign. Vi vægter at en del af materialerne er tilgængelige for børnene.

Vi har fokus på børnesyn, dannelse og børneperspektivet gennem lege- og læringsaktiviteter, der styrker barnets eget udtryk og udfoldelses- og deltagelsesmuligheder på egne præmisser. Vi understøtter børnenes forståelse af fællesskabet ved at arbejde i små og store grupper, hvor fokus på forskelligheder og samarbejde er nøgleord. Vi inddrager forældrene gennem cirkulær dokumentation og information på vores tavler i huset.

Cirklerne viser i midten, hvilket læringsmiljø, der er i spil, hvilket tema der er taget udgangspunkt i samt hvilke andre læreplanstemaer, der er berøring med.

DET ÆSTETISKE, FYSISKE OG PSYKISKE BØRNEMILJØ

Æstetisk: Der bliver delt madpakker rundt på barnets pladser, nogle perioder er der dækket op med kop og tallerken. Ved højtider eller i forbindelse med traditioner er bordene dækket med pynt.

Fysisk: Vi sidder og spiser i forskellige miljøer fx på stuen, ved borde, i skoven eller på legepladsen. Vi deler os gerne op i mindre grupper.

Psykisk: Vi placerer de yngste børn eller børn med brug for ekstra støtte omkring eller tæt på de voksne. Nogle får mulighed for at sidde alene, eller i sommerperioden kan de spise i den legezone, hvor de befinder sig ved spisetid, for at kunne fortsætte legen efter måltidet.

PÆDAGOGISKE MÅL FOR LÆREPLANSTEMAET

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaring med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

HVORDAN UNDERSTØTTER VORES PÆDAGOGISKE LÆRINGSMILJØ, AT BØRNE GØR SIG ERFARINGER MED NATUR, UDELIV OG SCIENCE?

Vi har i 10 år været medlem af Friluftsrådet, og vi er en grøn institution der arbejder ud fra forskellige kriterier bl.a. bæredygtighed. Vi tager børnene med ud og præsenterer dem for vores forskellige lokalområder fx i Lunden ved sportspladsen, det grønne område tæt på vores matrikel, samt skoven.

Vi ser bl.a. naturen som et fantasisted, hvor man kan bruge sin krop. Der skal være plads til både den risiko orienterede og den sansemotoriske oplevelse. Vi tager på tur i naturen med det formål "bare" at være og lære. Vi har forskellige projekter i årets løb som fx sommerfuglelarver, vind, skoven, bål, vores egen køkkenhave, og vi bruger naturens spisekammer. Vi følger børnenes spor, og understøtter deres naturlige nysgerrighed. Ved frugtsamling taler vi fx om melon og dets kerner, og er efterfølgende nysgerrige på om de kan spire og afprøver det.

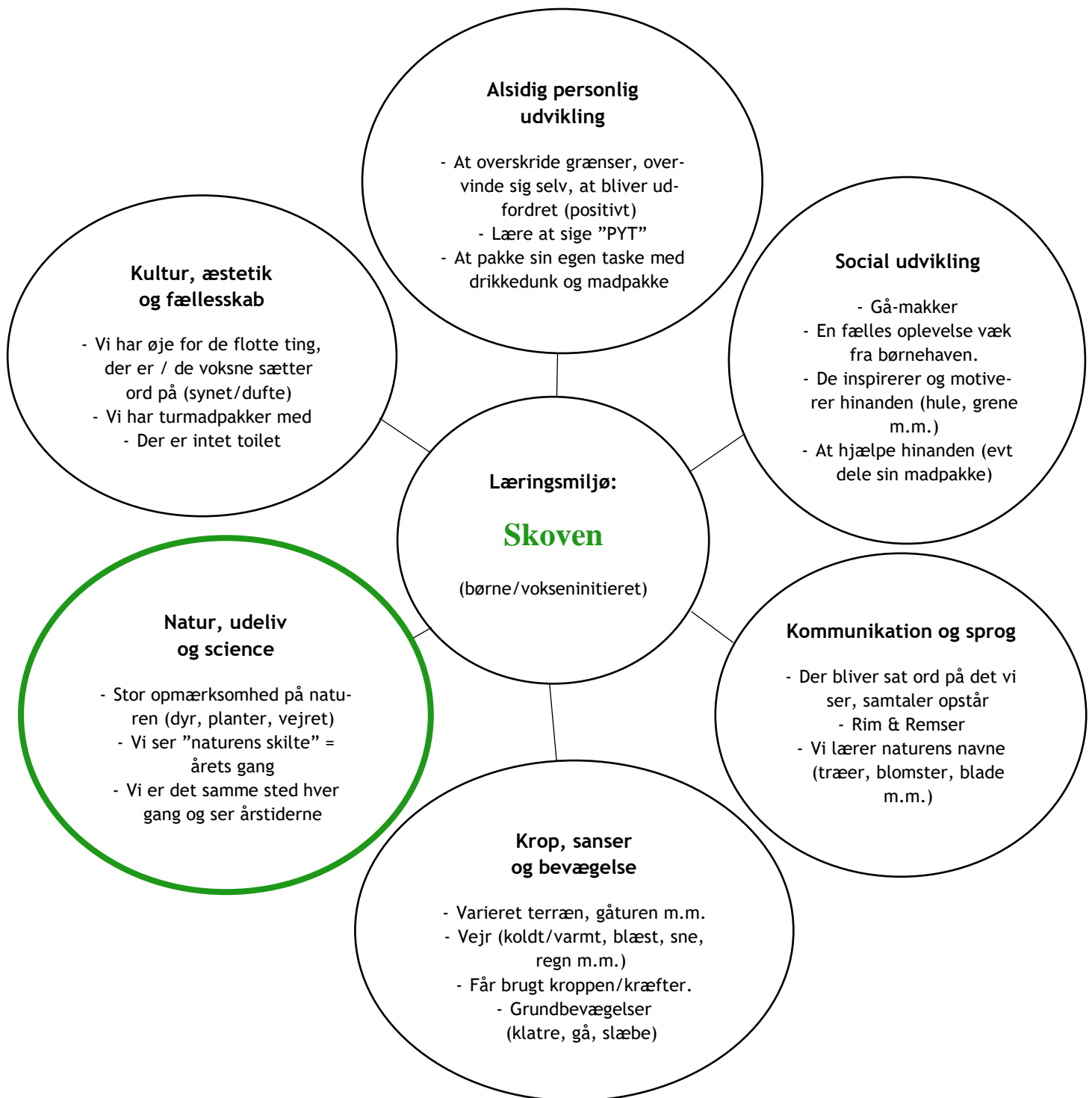
Vi har stor opmærksomhed på uderummet fx med krible-krable dyr. Vi forsøger at tiltrække nogle dyr på legepladsen, da vi har flere insektbo.

Vi tager ansvar for vores natur, miljø og omgivelser. Vi har et årligt dybdegående forløb i institutionen om affald og genbrug. Dette medansvar er ligeledes en stor del af vores hverdag, hvor vi bl.a. på vores gåture samler affald op og smider i skraldespanden, somme tider går turen til genbrugspladsen, så de også får indblik i, hvad der sker med affaldet når det fjernes fra Stentevang - vi lærer derved børnene at have respekt for omgivelserne. Økologi er vores mærkesag, og både mælk og frugt er økologiske og så vidt muligt også danske. Vi er opmærksomme på bæredygtighed og miljøet, og anvendelse af naturens ressourcer.

For at børnene kan få en begyndende matematisk opmærksomhed, så måler og vejer vi ting, sammenligner størrelser og vægt. Vi tæller, taler om stor, lille og former. Vi finder store blade, små pinde, stort hul osv. Vi udfordrer børnene på forskellige niveauer, tilpasset børnenes udvikling og kompetencer.

Vi arbejder med eksperimenter, hvor vi fx undersøger, hvad der kan forgå i naturen. Vi sår i urtehaven og lægger kartofler - noget som løbende kan holdes øje med, og så kan det høstes i høstugerne og der syltes rødbeder og laves dejligt kartoffelsuppe.

Cirklerne viser i midten, hvilket læringsmiljø, der er i spil, hvilket tema der er taget udgangspunkt i, samt hvilke andre læreplanstemaer der er berøring med.

DET ÆSTETISKE, FYSISKE OG PSYKISKE BØRNEMILJØ

Æstetisk: Særlig opmærksom på stedet/naturen, der hvor man er. Det smukke, pæne og dufte.

Fysisk: Forskelligt terræn, der er fuld af muligheder. Der er højt til loftet, hvor de kan løbe stærk, give den gas og klatre højt.

Psykisk: Vi skaber en tryghed, ved at afskærme området. De ved hvortil de må gå. Det er grænseoverskridende for nogle, at de ikke altid kan se en voksen.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever kropsbevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

HVORDAN UNDERSTØTTER VORES PÆDAGOGISKE LÆRINGSMILJØ UDVIKLINGEN AF BØRNEKROP, SANSER OG BEVÆGELSE?

Vores læringsmiljøer inde og ude giver mulighed for, at barnet kan styrke og udfordre sin krop.

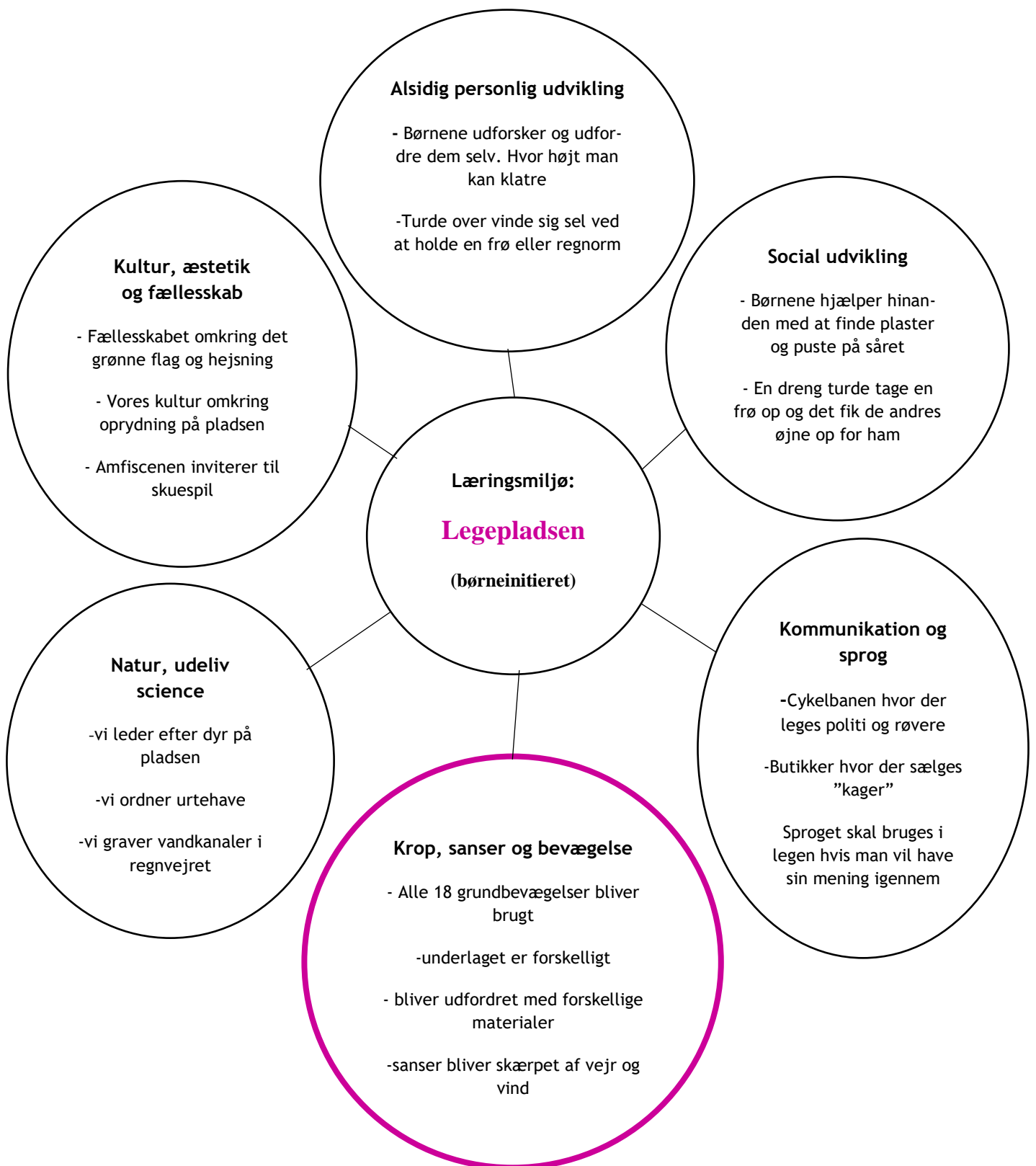
Uderummet giver barnet stor mulighed for at sanse og bevæge sig. Ved brug af legeplads og naturen omkring os skabes der varierede bevægelsesmuligheder.

Vi er opmærksomme på, at vores rum og regler ikke sætter begrænsninger for barnet - ex. kan inde-lege flyttes ud. I legen så vel som i aktiviteter er der fokus på, at barnet bruger og udforsker sin krop - ex. motorikbane, cykelbane, sanslege, massage, kroppen som måleredskab. Barnets kropslige læring fremgår gennem leg og brug af kroppen. Der er i det frie rum rig mulighed for at alle børn kan bruge og få udfordret deres kroppe.

Hverdagen tilrettelægges så barnet hele dagen får mange muligheder for at bruge sin krop og gøre sig erfaringer med den - ex. barnet kravler selv op på en stol, tager selv tøj på. Der er plads til alle former for leg - rolig såvel som vild eller risikofyldt. Når aktiviteter planlægges, er der fokus på motorik såvel som sanser.

Vi følger det enkelte barns motoriske udvikling ved at udfylde TRASMO-skema, og vi er derefter i dialog med forældrene om det vi har observeret og giver evt. vejledning i, hvordan de kan understøtte barnets udvikling. For børn i udsatte positioner sætter vi, i samarbejde med forældrene, særligt tilrettelagte motoriske forløb i værk ex. massage, og træning af basale færdigheder. Vi bruger lokalområdets forskellige sportsfaciliteter og har flere gange lånt den lokale friskoles idrætshal.

Cirklerne viser i midten, hvilket læringsmiljø, der er i spil, hvilket tema der er taget udgangspunkt i, samt hvilke andre læreplanstemaer der er berøring med.

DET ÆSTETISKE, FYSISKE OG PSYKISKE BØRNEMILJØ

Æstetisk: Der er masser af træer og blomster der pynter på legepladsen.

Fysisk: Alsidige muligheder for aktiviteter

Psykisk: Der er tryghed i de "små rum" på legepladsen og pladsen er overskuelig. De voksne er tilgængelige efter behov.

De voksne er tydelige sproglige rollemodeller, som skaber sammenhæng mellem den verbale og den nonverbale kommunikation. I kommunikationen prioriteres det at børn og voksne kan have øjenkontakt og se hinandens mimik, idet det fremmer mulighed for dialog. Barnet får tid til at svare og opmuntres til turtagning i dialogen ved at den voksne bygger ovenpå og udvider barnets kommunikation. Dette foregår i de daglige rutiner, såvel som i det tematiske sprogarbejde.

I det fysiske læringsrum præsenteres børnene for skriftsprog og understøttende illustrationer. Kommunikation og sprog er grundlæggende for at kunne indgå i fællesskaber med andre, derfor arbejdes der med dette læreplanstema hele dagen i tæt samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Der igangsættes aktiviteter, der understøtter barnet i at være aktivt deltagende og gøre sig egne erfaringer med at bruge sine sproglige kompetencer. Her er det en forudsætning at barnet øver sig i at lytte og bruge egen stemme. Dette sker i hverdagens leg og dialoger, samt i tilrettelagte aktiviteter såsom Fri for mobberi, dialogisk læsning, sang og sanglege, rim og remser. Et vigtigt element er desuden at barnet øver sig i at sætte ord på egne tanker og oplevelser, så barnets eget perspektiv kommer i spil. Desuden vægtes det højt, at barnet har mulighed for at øve sig både i relationen voksen-barn, barn-barn og i det større børnefællesskab. Forældrene bliver involveret i barnets sproglige læring gennem daglig dialog, forældresamtaler, nyhedsbreve, hverdags opslag og konkrete opgaver. I samarbejdet giver vi råd og vejledning til forældre om hvordan der kan arbejdes med sprog i hjemmet. For børn i udsatte positioner iværksættes særlige tiltag i samarbejde med forældre og evt. Tale/hørekonsulent.

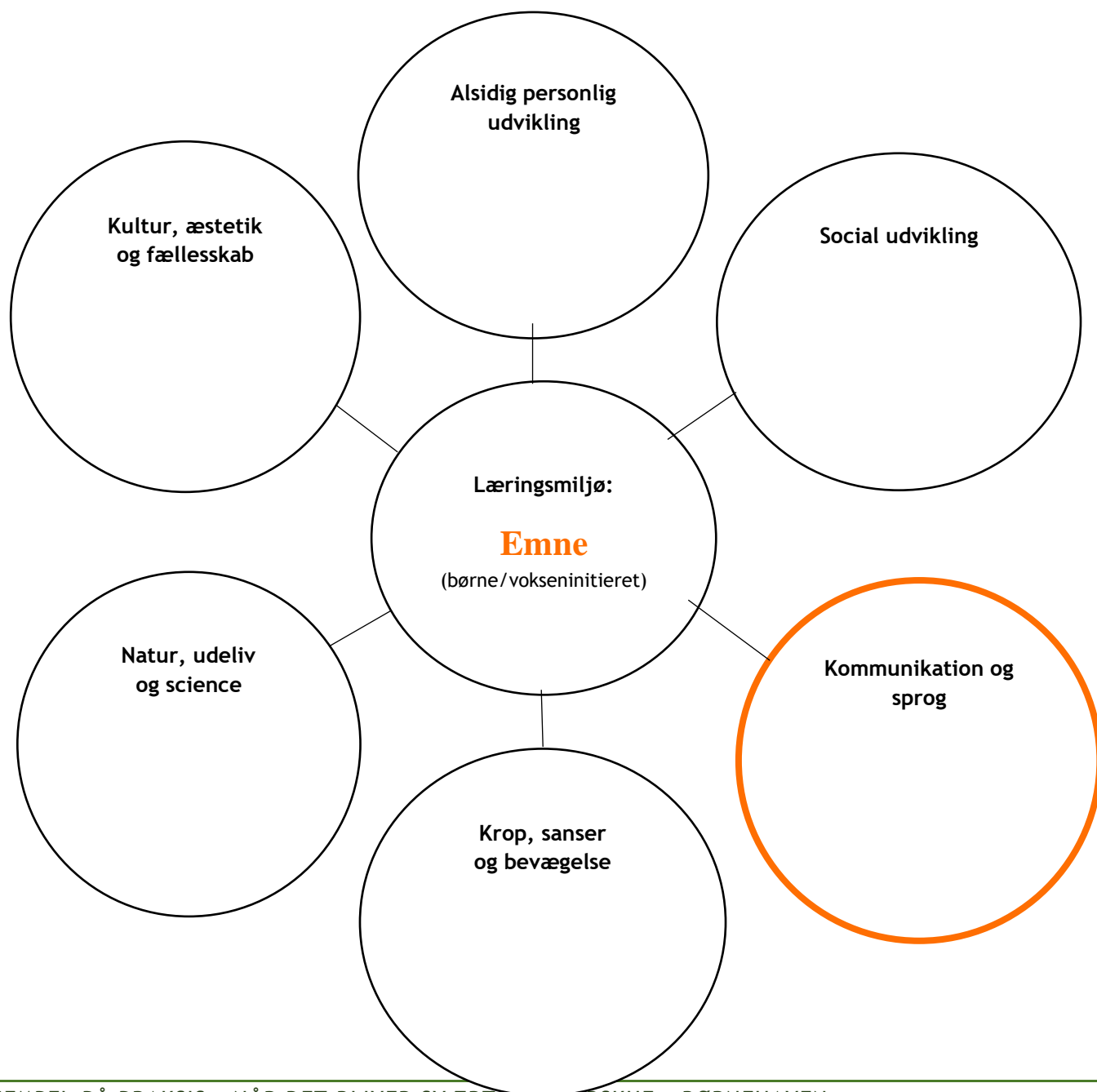
I vuggestuen fylder dagens rutiner meget. Vi har en fast dagsstruktur, som giver gode muligheder for mange gentagelser af de samme ord og sætninger. Vi fortæller, hvad der skal ske og samtidig underbygges det med de handlinger børnene kender.

Vi arbejder med at øge børnenes ordforråd bl.a. ved at bruge en række fokusord igennem 4 uger ud fra 5 skiftende temaer. Billeder af fokusordene hænger synligt på stuen, i garderoben og ved puslebordet. Det er fokusord fra sprog-projektet "Vi lærer sprog i vuggestuen" vi bruger.

Til samling synger vi hver dag velkommen til hinanden og nævner alles navne. Derefter synger vi de sange, som børnene vælger, ved at tage en ting op af sangkufferten, der symboliserer den pågældende sang. På den måde har alle børn mulighed for at vælge en sang og derved at have en stemme, selv om de måske endnu ikke kan sige, hvad sangen hedder.

Vi understøtter børnenes relationer og samspil, ved at hjælpe med at afkode, hvad børnene vil sige til hinanden og hjælper dem således med at sætte ord på deres følelser og intentioner.

Cirklerne viser i midten, hvilket læringsmiljø, der er i spil, hvilket tema der er taget udgangspunkt i, samt hvilke andre læreplanstemaer der er berøring med.

EKSEMPEL PÅ PRAKSIS - NÅR DET BLIVER SVÆRT AT OVERSKUE - BØRNEHAVEN

DET ÆSTETISKE, FYSISKE OG PSYKISKE BØRNEMILJØ

Æstetisk:

Fysisk:

Psykisk:

HER SKAL DER LINKES FRA ONE DRIVE

Forældrebestyrelsen

Dagtilbudsloven §15, stk. 1 og 2

Forældrebestyrelsen skal inddrages i udarbejdelsen af, evalueringen af og opfølgningen på det pædagogiske arbejde.
Forældrebestyrelsen skal ligeledes inddrages i arbejdet med at skabe gode og sammenhængende overgange fra hjem til dagtilbud, mellem dagtilbud og tidlig SFO/ skole

Eks:

Eksemplerne skal være retningsgivende for personalet i det daglige pædagogiske arbejde med børnene.

Fortælling og billeder.